

Uwagi do realizacji planu wynikowego

Plan wynikowy dla klasy II z języka polskiego został podzielony na dwie części. Pierwsza dotyczy kształcenia literacko-kulturowego z elementami tekstologii, druga – kształcenia językowego. Całość została zaplanowana na 125 godzin (89 – kształcenie literackie, 36 – kształcenie językowe), czyli na 32 tygodnie po 4 godziny tygodniowo. Opracowany plan pozwala na wprowadzenie większości treści programowych przewidzianych dla klasy II w podręcznikach do kształcenia literacko-kulturowego i językowego, a jednocześnie umożliwia poloniście swobodę działania, gdyż nie uwzględnia wszystkich godzin dydaktycznych przypadających na dany rok szkolny. Jeśli nauczyciel uzna, że na omówienie niektórych zagadnień potrzebuje więcej czasu – może dołożyć do planu jednostkę dydaktyczną bez obawy, że uniemożliwi mu to zrealizowanie wcześniej zaplanowanych lekcji. Tematy, które uczniowie mogliby opracować w domu samodzielnie, zostały oznaczone gwiazdką.

Plan wynikowy zawiera ponadto stopień realizacji podstawy programowej. Zostały w nim także wyodrębnione opisy oczekiwanych osiągnięć ucznia na poziomie podstawowym i ponadpodstawowym. Na szarym tle zaś wyróżniono osiągnięcia uczniów posiadających orzeczenie z poradni psychologiczno-pedagogicznej (PPP). Taka konstrukcja planu wynikowego pozwoli na jednoczesną pracę z całym zespołem klasowym – uczniami o zróżnicowanych możliwościach edukacyjnych.

W planie wynikowym zamieszczono wiele poleceń dotyczących pisania prac literackich. Wyniki testów zewnętrznych i wszelkich diagnoz wskazują, iż te umiejętności wypadają u gimnazjalistów najslabiej, dlatego warto wdrażać ich do systematycznych ćwiczeń w tym zakresie. Plan nie zawiera poleceń pamięciowego opanowania wybranych tekstów literackich (lirycznych, epickich) – każdy nauczyciel musi sam zdecydować, których utworów uczniowie mają się nauczyć na pamięć, by je zaprezentować na forum klasy.

Mam nadzieję, iż poniższy, bardzo szczegółowy plan wynikowy dla klasy II gimnazjum ułatwi Państwu pracę z podręcznikami *Nasz wspólny świat*.

Kształcenie literacko-kulturowe z elementami tekstologii

I. U progu ery nowożytnej					
Treści nauczania Liczba godzin: 4	Proponowany temat lekcji	Wprowadzane pojęcia, zagadnienia, terminy, sposób realizacji materiału	Opis oczekiwanych osiągnięć ucznia		Wymagania wynikające z podstawy programowej Uczeń:
			podstawowych Uczeń:	ponadpodstawowych Uczeń:	
<p>J. Konowalska, I. Mokrzan <i>Nasz wspólny świat. Podręcznik do kształcenia literacko-kulturowego dla klasy drugiej gimnazjum;</i> J. Konowalska, I. Mokrzan <i>Nasz wspólny świat. Podręcznik do kształcenia językowego dla klasy drugiej gimnazjum;</i> lektury dla klasy II.</p>	<p>1. Nasze lektury, wymagania edukacyjne i kryteria oceniania w klasie II. Opis bibliograficzny podręczników.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Omówienie zasad oceniania i wymagań (kontrakt dotyczący współpracy nauczyciela z uczniami na języku polskim), podział zajęć na kształcenie literacko-kulturowe i językowe (stałe dni); • lista lektur w klasy II i terminy ich omawiania; • ustny i pisemny opis podręczników, zwrócenie uwagi uczniów na zasady budowy poszczególnych rozdziałów i proponowane teksty literackie; • opis bibliograficzny podręcznika – przypomnienie wiadomości z kl. I, zwrócenie uwagi na praktyczne wskazówki dotyczące formatowania tekstu oraz najczęstsze błędy w formatowaniu tekstu (indywidualna praca uczniów – dyskusja). 	<ul style="list-style-type: none"> • posługuje się pojęciem opis bibliograficzny, redaguje uproszczony opis bibliograficzny wskazanych książek (w tym podręczników); • omawia zawartość treściową podręcznika, wymienia epoki literackie, które będą omawiane w klasie II, dostrzega chronologię i wewnętrzne uporządkowanie struktury podręcznika; • uczeń z orzeczeniem z PPP, korzystając z pomocy nauczyciela, redaguje opis bibliograficzny. Wie, jakie epoki literackie będą omawiane w klasie II; • potrafi skorzystać z informacji zawartych w nocie od wydawcy, aby wskazać zasady poprawnego formatowania tekstu, umie wymienić najczęściej występujące błędy w formatowaniu. 	<ul style="list-style-type: none"> • potrafi przygotować poprawny opis bibliograficzny podręczników oraz innych książek; • wyjaśnia celowość zastosowania chronologicznego układu treści w podręczniku; • korzystając ze spisu treści, wskazuje tematy i motywy przewodnie poszczególnych rozdziałów i je komentuje; • zna zasady poprawnego formatowania tekstu w Wordzie, wykorzystuje je w praktyce, prawie nie popełnia błędów edycyjnych; • potrafi wykorzystać wiedzę zawartą w nocie od wydawcy do korekty własnych działań. 	<ul style="list-style-type: none"> • odbiera komunikaty; • wyszukuje w tekście, a następnie porządkuje potrzebne informacje; • tworzy spójne wypowiedzi ustne; • starannie redaguje tekst napisany ręcznie i na komputerze (umiejętnie formatuje tekst, dobiera rodzaj czcionki według rozmiaru i kształtu, stosuje właściwe odstępy, wyznacza marginesy i justuje tekst, dokonuje jego korekty, jednocześnie kontrolując autokorektę).
<p>K. Kolomb <i>Odkrycie Ameryki</i>, s. 12; M. Kopernik <i>O obrotach sfer niebieskich</i>, s. 15; J. Matejko <i>Astronom Kopernik</i> (obraz), s. 16; C. Van Doren <i>Osiągnięcia Gutenberga</i>, s. 18.</p>	<p>2. U progu ery nowożytnej – renesans jako epoka literacka. 3. Niezwykłe odkrycia K. Kolumba, M. Kopernika i J. Gutenberga – ich wpływ na rozwój renesansu. 4. Doskonaliśmy umiejętność czytania ze zrozumieniem*.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Krótkie przypomnienie wiadomości o omówionych w klasie I epokach literackich: antyku i średniowieczu – ramy czasowe, główne hasła epok; • miniwykład na temat renesansu jako epoki literackiej; • wprowadzenie pojęć: humanizm, reformacja, antropocentryzm; • notatka na temat epoki renesansu; • praca w grupach: uczniowie odczytują poszczególne teksty 	<ul style="list-style-type: none"> • zna chronologię epok literackich omawianych w klasie I (antyk, średniowiecze); • podaje ich ramy czasowe; • potrafi omówić najważniejsze zjawiska kulturowe i literackie; • zna i rozumie pojęcia: humanizm, reformacja, antropocentryzm; • korzystając ze wskazówek nauczyciela, sporządza notatkę na temat epoki renesansu; 	<ul style="list-style-type: none"> • wykazuje usystematyzowaną wiedzę na temat antyku i średniowiecza; • swobodnie omawia ramy czasowe epok, zjawiska kulturowe, literackie, charakterystyczne cechy architektury, podaje przykłady na poparcie swojej wypowiedzi; • potrafi omówić filozofię antyku i średniowiecza; • omawia przyczyny rozwoju renesansu jako epoki literackiej, wskazuje jej ramy czasowe; 	<ul style="list-style-type: none"> • odbiera komunikaty pisane; • wyszukuje w wypowiedzi potrzebne informacje oraz cytuje odpowiednie fragmenty tekstu; • czerpie dodatkowe informacje z przypisu; • odróżnia informacje o faktach od opinii; • opisuje odczucia, które budzi w nim dzieło; • tworzy spójne wypowiedzi ustne (monologowe)

* Temat do samodzielnego opracowania przez ucznia w domu.

		<p>(K. Kolumba, M. Kopernika i C. Van Dorena) – przygotowują krótką wypowiedź na temat tego, jaki wpływ na rozwój renesansu miały odkrycia K. Kolumba, M. Kopernika i J. Gutenberga;</p> <ul style="list-style-type: none"> • wprowadzenie pojęć: teoria heliocentryczna (również geocentryczna), przewrót kopernikański; • w trakcie prezentacji wyników prac kolejnych grup uczniowie uzupełniają tabelkę z informacjami na temat osiągnięć omawianych postaci i wpływu ich odkryć na rozwój renesansu. <p>Zadanie domowe Podręcznik do kształcenia literacko-kulturowego, ćw. 6, s. 14: Wyobraź sobie, że jesteś uczestnikiem jednej z wypraw K. Kolumba i w przeciwieństwie do Wielkiego Admirała domyślasz się, że „Indie” to nowy kontynent. Napisz list do przyjaciela i uzasadnij w nim swoje stanowisko.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • potrafi pracować w grupie, analizować i selekcjonować opracowany materiał, prezentuje go na forum; • posługuje się pojęciami: teoria heliocentryczna (również geocentryczna), przewrót kopernikański; • wykorzystując informacje prezentowane przez rówieśników, samodzielnie uzupełnia tabelkę dotyczącą osiągnięć K. Kolumba, M. Kopernika i J. Gutenberga, potrafi ocenić ich wkład w rozwój epoki odrodzenia; • korzystając ze wskazówek nauczyciela, redaguje list poprawny formalnie, odnosi się do podanego tematu listu. 	<ul style="list-style-type: none"> • sprawnie posługuje się wprowadzonymi terminami dotyczącymi odrodzenia – rozumie je, potrafi omówić i skomentować; • dostrzega rolę i wpływ reformacji, K. Kolumba, M. Kopernika, J. Gutenberga na rozwój renesansu; • omawia i komentuje obrazy inspirowane osiągnięciami ludzi renesansu; • sprawnie pracuje w grupie, potrafi zaprezentować przygotowane treści i materiały na forum klasy w sposób rzeczowy, zrozumiały dla rówieśników; • redaguje list poprawny pod względem formalnym, stylistycznym i językowym, zachowuje całkowitą zgodność z podaną tematyką pracy literackiej. 	<p>i dialogowe) oraz pisemne;</p> <ul style="list-style-type: none"> • korzysta ze słownika języka polskiego i encyklopedii; • operuje słownictwem: kultura, dziedzictwo kulturowe; • uczestniczy w dyskusji, uzasadnia własne zdanie, przyjmuje poglądy innych lub polemizuje z nimi; • przestrzega zasad etyki mowy w różnych sytuacjach komunikacyjnych; • stosuje zasady organizacji tekstu zgodne z wymogami gatunku, tworząc spójną pod względem logicznym i składniowym wypowiedź na zadany temat.
--	--	---	---	---	--

II. Człowiek renesansu i jego uczucia					
Treści nauczania Liczba godzin: 20	Proponowany temat lekcji	Wprowadzane pojęcia, zagadnienia, terminy, sposób realizacji materiału	Opis oczekiwanych osiągnięć ucznia		Wymagania wynikające z podstawy programowej Uczeń:
			podstawowych Uczeń:	ponadpodstawowych Uczeń:	
<p>Wprowadzenie do rozdziału 2. <i>Ludzkie sprawy</i>, podręcznik do kształcenia literacko-kulturowego, s. 25; F. Petrarca <i>Sonet 90</i>, s. 26; <i>Sonet 132</i>, s. 27; portret F. Petrarki, s. 27; I. Ajwazowski <i>Wrak statku</i> (obraz), s. 28.</p>	<p>1. Narodziny sonetu. <i>To blask niebiański [...]. Tak ją widziałem</i> – F. Petrarca o urodzie Laury.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Wprowadzenie informacji na temat sonetu jako gatunku literackiego (budowa sonetu, układ rymów, podział na sonet włoski i francuski; zwrócenie uwagi na część opisową i refleksyjną sonetów); • odczytanie przez uczniów biogramu F. Petrarki – komentarz nauczyciela dotyczący miłości do Laury, liczby utworów poświęconych wybrance; • krótka notatka do zeszytu na temat F. Petrarki; 	<ul style="list-style-type: none"> • zna budowę sonetu, potrafi omówić jego odmiany, wskazać część refleksyjną i opisową; • wie, kim był F. Petrarca, korzystając ze wsparcia nauczyciela, analizuje sonet; • samodzielnie sporządza w zeszycie biogram poety, selekcjonuje informacje, wyszukuje w tekście środki poetyckie i nazywa ich funkcje; • dostrzega związek tematyczny między sonetami F. 	<ul style="list-style-type: none"> • potrafi omówić genezę sonetu (Dante Alighieri, F. Petrarca), jego budowę, wersyfikację, rozróżnia sonet włoski, francuski; • samodzielnie analizuje i interpretuje utwory, poprawnie nazywa środki poetyckie występujące w utworze i określa ich funkcje; • odwołując się do biografii Petrarki, sporządza jego biogram; • potrafi samodzielnie uzasadnić zbieżność tematyczną sonetów F. Petrarki i obrazu I. Ajwazowskiego – wyciąga właściwe wnioski; 	<ul style="list-style-type: none"> • odbiera komunikaty pisane; • wyszukuje w wypowiedzi potrzebne informacje oraz cytuje odpowiednie fragmenty tekstu; • opisuje odczucia, które budzi w nim dzieło; • tworzy spójne wypowiedzi ustne (monologowe i dialogowe) oraz pisemne; • tworzy spójną wypowiedź na zadany temat; • przedstawia propozycję odczytania konkretnego tekstu

		<ul style="list-style-type: none"> • analiza i interpretacja obu sonetów pod kierunkiem nauczyciela (jakie szczegóły urody kobiecej opisuje F. Petrarca, jaki obraz kobiety kreuje; środki poetyckie i ich funkcja; jak poeta ukazuje miłość – analogia z obrazem I. Ajwazowskiego; motyw <i>Laurea</i> – laur poetycki), notatka. <p>Zadanie domowe Podręcznik do kształcenia literacko-kulturowego, ćw. 7, s. 26: Odwołując się do literatury i filmu, podaj pary słynnych kochanków. Czy wielkie uczucia zdarzają się tylko w filmach i książkach? Uzasadnij swoją wypowiedź.</p>	Petrarki i obrazem I. Ajwazowskiego.	<ul style="list-style-type: none"> • dostrzega wieloznaczność imienia Laury (<i>Laurea</i> – możliwości interpretacyjne odnoszące się do tęsknoty za zdobyciem lauru poetyckiego). 	kultury i uzasadnia ją, uczestniczy w dyskusji, uzasadnia własne zdanie, przyjmuje poglądy innych lub polemizuje z nimi; <ul style="list-style-type: none"> • przypisuje czytany utwór do właściwego rodzaju literackiego; • charakteryzuje postać mówiącą w utworze; • wskazuje funkcje użytych w utworze środków stylistycznych z zakresu słownictwa (neologizmów, archaizmów, zdrobnień, zgrubień, metafor), składni (powtórzeń).
J. Kochanowski <i>Raki</i> , s. 28; <i>Na lipe</i> , s. 28; <i>O doktorze Hiszpanie</i> , s. 29; <i>Na młodość</i> , s. 29; <i>Na dom w Czarnolesie</i> , s. 29; <i>Na nabożną</i> , s. 30; <i>Na zdrowie</i> , s. 30.	2. Świat widziany oczyma humanisty we fraszkach Jana Kochanowskiego.	<ul style="list-style-type: none"> • Wprowadzenie informacji na temat J. Kochanowskiego oraz fraszki jako gatunku literackiego; • uczniowie, korzystając z informacji przekazywanych przez nauczyciela i biogramu w podręczniku, wyjaśniają, dlaczego J. Kochanowskiego można uznać za humanistę (można wprowadzić pojęcie <i>poeta doctus</i>); notują także informacje na temat fraszki jako gatunku; • analiza i interpretacja fraszek z podręcznika (wskazanie środków poetyckich służących wyeksponowaniu pointy); • klasyfikacja fraszek – sytuacyjne, obyczajowe, refleksyjne; • w trakcie analizy uczniowie sporządzają notatkę w formie tabeli (informacje o tematyce fraszki, typ fraszki, środki poetyckie, <i>pointa</i>). • wprowadzenie pojęcia dystych. <p>Zadanie domowe 1. Jaką tematykę podejmują fraszki Jana Kochanowskiego? Jak sadzisz, czy dziś są także aktualne? Swoją</p>	<ul style="list-style-type: none"> • wie, kim był J. Kochanowski, potrafi wymienić jego utwory, określić jego miejsce w literaturze polskiej (i w literaturze polskiej), uzasadnia, dlaczego poetę można nazwać humanistą; • zna cechy gatunkowe fraszki, rozumie pojęcie <i>pointa</i>, potrafi ją wskazać w utworze, stara się ją poprawnie wyjaśnić, skomentować; • korzystając ze wskazówek nauczyciela, poprawnie klasyfikuje fraszki ze względu na ich tematykę; • omawia budowę i wersyfikację fraszek; • zna pojęcie <i>dystych</i>; • potrafi współpracować w grupie, samodzielnie analizować i interpretować współczesne fraszki, wskazywać analogie między fraszką renesansową a współczesną; • redaguje fraszkę na określony temat, stara się wprowadzić <i>pointę</i>. 	<ul style="list-style-type: none"> • zna biografię J. Kochanowskiego, wyjaśnia, dlaczego poetę można nazwać <i>poeta doctus</i>, humanistą, ojcem poezji polskiej; wskazuje jego wpływ na rozwój liryki; • swobodnie wymienia, zróżnicowane pod względem gatunkowym, utwory poety; • omawia pochodzenie fraszki, jej cechy gatunkowe; • poprawnie klasyfikuje omawiane fraszki renesansowe oraz współczesne (J. Sztudyngera), eksponując ich uniwersalizm i wskazując elementy wspólne; • bardzo dobrze i efektywnie współpracuje w grupie, samodzielnie analizuje, interpretuje omawiane utwory, wnioskuje; • tworzy fraszki na określony temat, świadomie wprowadzając <i>pointę</i>. 	

		odpowieź uzasadnij w 8–10 zdaniach.			
J. Sztudynger <i>Proste słowo</i> , s. 32; <i>Najdokuczliwsze lzy</i> , s. 32; <i>Zaufanie</i> , s. 32; <i>Miłość bliźniego</i> , s. 33; <i>Reguły sitwy</i> , s. 33; <i>Pochwała śpiewu ptaków</i> , s. 33; <i>Gorycz fiaska</i> , s. 33; <i>Na bezkarność zbrodni</i> , s. 33; <i>Do fraszek</i> , s. 33.	3. Fraszka dawniej i dziś oraz jej funkcja – poznajemy fraszki J. Sztudyngera*.	<ul style="list-style-type: none"> • Analiza i interpretacja fraszek J. Sztudyngera – praca w grupach – każda grupa opracowuje dwie fraszki, analizuje, omawia na forum klasy, w podsumowaniu tej części lekcji uczniowie wskazują podobieństwa we fraszkach renesansowych i współczesnych; • przedstawiciele grup losują tematy (np. szkoła, uczniowie, młodość, nauka, rozrywka), na jakie każda grupa ma ułożyć współczesną fraszkę (ćwiczenia redakcyjne), następnie uczniowie odczytują ułożone przez siebie fraszki. <p>Zadanie domowe Wykonaj pisemnie ćw. 3 i 4 ze s.33 podręcznika do kształcenia literacko-kulturowego.</p>			
J. Kochanowski <i>Pieśń XXV. Czego chcesz od nas, Panie</i> , s. 34; J. Mehoffer <i>Sad</i> (obraz), s. 34.	4. Apoteoza Boga w <i>Pieśni XXV</i> J. Kochanowskiego. Manifest wiary renesansowego humanisty.	<ul style="list-style-type: none"> • Wprowadzenie do lekcji: przypomnienie sposobu kreowania Boga w kulturze średniowiecza, człowiek wobec Boga; • odczytanie tekstu <i>Pieśni XXV</i> – analiza i interpretacja (zwrócić uwagę na podmiot zbiorowy; Bóg jako kreator, architekt, esteta, opiekun – sposób przedstawiania Boga); • wersyfikacja utworu, środki poetyckie i ich funkcja; • hymn, pieśń – ich wyznaczniki gatunkowe; • czy świat na obrazie J. Mehoffera jest zgodny z obrazem kreowanym w pieśni J. Kochanowskiego? • notatka (5–10 zdań). <p>Zadanie domowe Podręcznik do kształcenia literacko-kulturowego, ćw. 12, s. 35.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • dostrzega różnicę między sposobem kreowania Boga w kulturze średniowiecza i renesansu; • potrafi wskazać cechy gatunkowe pieśni (hymnu); • korzystając ze wskazówek nauczyciela, analizuje tekst poetycki; • posługując się poprawną terminologią (podmiot liryczny, podmiot zbiorowy, adresat, apostrofa), potrafi określić, w jaki sposób w utworze został ukazany Bóg - stwórca, architekt, esteta, opiekun, dobry gospodarz; wyodrębnia środki poetyckie: epitety, pytania retoryczne, metafory; • dostrzega związek tematyczny między pieśnią i obrazem J. Mehoffera; • samodzielnie sporządza notatkę. 	<ul style="list-style-type: none"> • przeprowadza analizę porównawczą sposobu kreowania Boga w literaturze i kulturze średniowiecza z renesansową wizją J. Kochanowskiego, wskazuje sposób kreowania Boga w pieśni – wymienia jego dary dla świata; • poprawnie nazywa tropy poetyckie występujące w pieśni i wskazuje ich funkcje, eksponuje wartości humanistyczne utworu, określa stosunek podmiotu lirycznego do Boga przez pryzmat biografii J. Kochanowskiego; • obszernie komentuje obraz J. Mehoffera, uzasadniając jego związek z pieśnią, wyraża własne sądy i opinie. 	<ul style="list-style-type: none"> • wyszukuje w wypowiedzi potrzebne informacje oraz cytuje odpowiednie fragmenty tekstu; • czerpie dodatkowe informacje z przypisu; • odróżnia informacje o faktach od opinii; • opisuje odczucia, które budzi w nim dzieło; • tworzy spójne wypowiedzi ustne (monologowe i dialogowe) oraz pisemne; • tworzy spójną wypowiedź na zadany temat; • przedstawia propozycję odczytania konkretnego tekstu kultury i ją uzasadnia; • uczestniczy w dyskusji, uzasadnia własne zdanie, przyjmuje poglądy innych lub polemizuje z nimi; • przypisuje czytany utwór do właściwego rodzaju literackiego

<p>J. Kochanowski <i>Pieśń świętojańska o Sobótce</i>, <i>Panna XII</i>, s. 36; J. Chełmoński <i>Orka</i> (obraz), s. 36; W. Tetmajer <i>Żniwa</i> (obraz), s. 37; P. Bruegel <i>Powrót stada</i> (obraz), s. 37.</p>	<p>5. Nurt poezji wiejskiej i elementy bukoliczne w literaturze renesansu – <i>Pieśń świętojańska o Sobótce</i>.</p>	<ul style="list-style-type: none"> Wprowadzenie informacji na temat poezji wiejskiej, sielanki jako gatunku – proveniencja sielanki; odczytanie tekstu <i>Pieśni świętojańskiej o Sobótce</i> – analiza i interpretacja – sielankowość życia na wsi oczyma J. Kochanowskiego; przypomnienie pojęcia arkadia – kontrast z rzeczywistością; interpretacja obrazów ilustrujących utwór; notatka. <p>Zadanie domowe 1. Wypisz z <i>Pieśni świętojańskiej o Sobótce</i> korzyści wynikające z życia na wsi. 2. Wypisz z tekstu i wyjaśnij pięć archaizmów.</p>	<ul style="list-style-type: none"> zna pojęcie sielanki (bukoliki), stara się podać jej cechy, wykorzystując tekst <i>Pieśni świętojańskiej o Sobótce</i>; potrafi odnieść się do tradycji staropolskich, wyjaśnia znaczenie obrzędu sobótkowego; wymienia pozytywne elementy życia na wsi; podając cytaty z tekstu, wskazuje środki poetyckie występujące w tekście i ich funkcję (rola epitetów, pytań retorycznych, wyliczeń, porównań); dostrzega kontrast między wyidealizowaną wizją wsi u J. Kochanowskiego a malarską wizją J. Chełmońskiego, W. Tetmajera i P. Bruegla. 	<ul style="list-style-type: none"> swobodnie omawia genezę sielanki, wskazuje przykładowych twórców uprawiających ten gatunek; samodzielnie analizuje tekst <i>Pieśni świętojańskiej</i>, wykorzystując swoją wiedzę z zakresu poetyki, wskazując środki stylistyczne i eksponując ich funkcję; wnioskuje; dostrzega rozbieżność między rzeczywistym życiem na wsi a wyidealizowanym obrazem stworzonym przez J. Kochanowskiego – w komentarzu wykorzystuje obrazy J. Chełmońskiego, W. Tetmajera i P. Bruegla. 	<p>(epika, liryka, dramat);</p> <ul style="list-style-type: none"> rozdziela narrację pierwszoosobową i trzecioosobową oraz potrafi określić ich funkcje w utworze; stosuje związki frazeologiczne, których źródłem jest mitologia; omawia na podstawie poznanych dzieł literackich i innych tekstów kultury podstawowe, ponadczasowe zagadnienia egzystencjalne, np. miłość, przyjaźń, śmierć, cierpienie, lęk, nadzieja, wiara religijna, samotność, inność, poczucie wspólnoty, solidarność, sprawiedliwość; dostrzega i poddaje refleksji uniwersalne wartości humanistyczne.
<p>M. Rej <i>Żywot człowieka poczciwego</i>, s. 39.</p>	<p>6. <i>Żywot człowieka poczciwego</i> jako podręcznik życia szlachecko-ziemianina.</p>	<ul style="list-style-type: none"> Informacje na temat M. Reja – <i>ojca literatury polskiej</i>; wyeksponowanie i wyjaśnienie słów <i>A niechaj narodowie...</i>; krótki biogram w zeszycie; odczytanie tekstu z podręcznika; analiza i interpretacja tekstu – wskazanie cech ludzi poczciwych, elementów wyznaczających rytm ich życia, porównanie z koncepcją J. Kochanowskiego w <i>Pieśni świętojańskiej</i>; notatka. <p>Zadanie domowe Podręcznik do kształcenia literacko-kulturowego, ćw. 6, s. 40.</p>	<ul style="list-style-type: none"> wie, kim był M. Rej, potrafi wskazać jego rolę w rozwoju literatury polskiej, skomentować słowa <i>A niechaj narodowie...</i>; redaguje biogram pisarza, dokonując selekcji informacji; analizuje tekst pod kątem kierunku nauczyciela, wyjaśnia, jaki wzorzec życia i postępowania szlachecka propaguje poeta, wymienia podobieństwa i różnice z poglądami J. Kochanowskiego; przyporządkowuje utwór do nurtu wiejskiego; wyjaśnia archaizmy występujące w utworze, dostrzega cechy stylu M. Reja. 	<ul style="list-style-type: none"> swobodnie wypowiada się na temat twórczości M. Reja, jego miejsca i roli w literaturze polskiej, wymienia utwory pisarza; samodzielnie dokonuje pełnej analizy fragmentu utworu, dostrzega i wskazuje dydaktyzm tekstu, wyjaśnia znaczenie archaizmów; dostrzega sposób myślenia człowieka renesansu o świecie, rodzinie, obowiązkach i szczęściu – porównuje z mentalnością człowieka XXI w.; podaje podobieństwa i różnice w sposobie ujmowania życia na wsi przez J. Kochanowskiego, M. Reja i poznanych malarzy. 	
<p>L. Staff <i>Przedśpiew</i>, s. 41.</p>	<p>7. Umiłowanie ładu i harmonii w wierszu L. Staffa <i>Przedśpiew</i>.</p>	<ul style="list-style-type: none"> Kilka informacji na temat L. Staffa; nawiązanie do hasła Terencjusza <i>Człowiekiem jestem i nic, co</i> 	<ul style="list-style-type: none"> wie, kim był L. Staff, potrafi przyporządkować go do określonych epok literackich; zna i rozumie sens słów 	<ul style="list-style-type: none"> potrafi omówić charakterystyczne cechy twórczości L. Staffa, przytoczyć przykłady utworów, umieścić w odpowiednich epokach 	<ul style="list-style-type: none"> wyszukuje w wypowiedzi potrzebne informacje oraz cytuje odpowiednie fragmenty tekstu;

		<p><i>ludzkie, nie jest mi obce;</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • podkreślenie różnic czasowych w powstaniu utworów renesansowych i utworów L. Staffa; • odczytanie wiersza <i>Przedśpiew</i> – wskazanie elementów typowych dla utworów klasycyzujących, nawiązanie do antyku (umiłowanie piękna, ładu, harmonii, elementy filozofii epikurejskiej, stoickiej i franciszkańskiej); • funkcja mitycznych ogrodów (Raj, Eden, ogrody Semiramidy); • środki stylistyczne w wierszu i ich funkcja; • notatka. 	<p>Terencjusza;</p> <ul style="list-style-type: none"> • korzystając ze wskazówek nauczyciela, wymienia elementy typowe dla konwencji klasycznej w wierszu L. Staffa, dostrzega uniwersalizm przemysłań podmiotu lirycznego; • wymienia elementy filozofii epikurejskiej, stoickiej i franciszkańskiej; • stara się wyjaśnić, jaką funkcję pełnią przywołane ogrody; • wyodrębnia podstawowe środki stylistyczne w wierszu. 	<p>literackich;</p> <ul style="list-style-type: none"> • w analizowanym tekście wymienia elementy typowe dla utworu klasycyzującego – uzasadnia swoją wypowiedź; • dostrzega wpływ filozofii stoickiej, epikurejskiej i franciszkańskiej na postawę życiową podmiotu lirycznego; • wyjaśnia, co jest przyczyną harmonii podmiotu lirycznego ze światem – dostrzega, uzasadnia i komentuje, na czym polega uniwersalizm utworu. 	<ul style="list-style-type: none"> • czerpie dodatkowe informacje z przypisu; • odróżnia informacje o faktach od opinii; • opisuje odczucia, które budzi w nim dzieło; • tworzy spójne wypowiedzi ustne (monologowe i dialogowe) oraz pisemne; • tworzy spójną wypowiedź na zadany temat; • przedstawia propozycję odczytania konkretnego tekstu kultury i uzasadnia ją; • uczestniczy w dyskusji, uzasadnia własne zdanie, przyjmuje poglądy innych lub polemizuje z nimi;
<p>J. Kochanowski <i>Pieśń IX</i>, s. 55; J.M. Molenaer <i>Karczma</i> (obraz), s. 55.</p>	<p>8. Elementy epikurejskie w <i>Pieśni IX</i> z <i>Ksiąg II</i> J. Kochanowskiego.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Przypomnienie wiadomości o pieśni jako gatunku oraz filozofii antyku; • odczytanie <i>Pieśni IX</i>, analiza i interpretacja; • wprowadzenie motywu fortuny (losu) – porównanie z antycznym fatum; • postawa wobec życia propagowana w pieśni; wartości, które są ważne w życiu człowieka, nawiązania do filozofii antyku (epikureizm, stoicyzm, horacjanizm); • wyszukiwanie przysłów, „skrzydlatych słów” zawartych w utworze; • wyjaśnienie związków frazeologicznych z ćw. 9 na s. 56 podręcznika do kształcenia literacko-kulturowego. Zadanie domowe Mój przepis na szczęście. 	<ul style="list-style-type: none"> • zna pojęcie epikureizm – charakteryzuje postawy epikurejskie; • zna cechy gatunkowe pieśni; • wyjaśnia renesansowe rozumienie motywu fortuny, dostrzega różnicę między fortuną i fatum; • potrafi, korzystając ze wskazówek nauczyciela, omówić postawy wobec życia, jakie propaguje poeta w <i>Pieśni IX</i>; • korzystając ze wsparcia nauczyciela, wyszukuje w tekście nawiązania do filozofii antyku, wymienia zwroty i stwierdzenia o charakterze ponadczasowym; • poprawnie wyjaśnia omawiane związki frazeologiczne. 	<ul style="list-style-type: none"> • wykorzystując swoją wiedzę na temat twórczości J. Kochanowskiego oraz filozofii antycznej, samodzielnie analizuje i interpretuje utwór, wykazując się także wiedzą na temat pieśni jako gatunku i jej genezy (nawiązuje do Horacego – komentuje, opisuje wspólne dla obu poetów postawy życiowe); • wskazuje związek utworu ze sposobem kreowania świata na obrazie J.M. Molenaera. 	<ul style="list-style-type: none"> • przypisuje czytany utwór do właściwego rodzaju literackiego (epika, liryka, dramat); • omawia na podstawie poznanych dzieł literackich i innych tekstów kultury podstawowe, ponadczasowe zagadnienia egzystencjalne, np. miłość, przyjaźń, śmierć, cierpienie, lęk, nadzieja, wiara religijna, samotność, inność, poczucie wspólnoty, solidarność, sprawiedliwość; dostrzega i poddaje refleksji uniwersalne wartości humanistyczne; • stosuje związki frazeologiczne, rozumiejąc ich znaczenie.
<p>J. Kochanowski <i>Tren V</i>, s. 57.</p>	<p>9. <i>Żaden podobno ojciec bardziej nie miłował</i> – <i>Treny</i> J. Kochanowskiego jako przykład liryki funeralnej.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Informacje na temat trenu jako gatunku, jego proweniencji, budowy, wprowadzenie pojęcia: liryka funeralna; • okoliczności powstania <i>Trenów</i> 	<ul style="list-style-type: none"> • wie, jaki rodzaj liryki reprezentuje tren, potrafi wymienić charakterystyczne cechy gatunku; • wyjaśnia, dlaczego powstał 	<ul style="list-style-type: none"> • odwołując się do biografii J. Kochanowskiego, przywołuje wydarzenia, które przyczyniły się do powstania trenów; • omawia budowę i proveniencję 	<ul style="list-style-type: none"> • wyszukuje w wypowiedzi potrzebne informacje oraz cytuje odpowiednie fragmenty tekstu; • czerpie dodatkowe informacje

		<p>J. Kochanowskiego;</p> <ul style="list-style-type: none"> • zamysł artystyczny, analiza i interpretacja – budowa trenu: wiersz sylabotoniczny 13-zgłoskowiec, średniówka 7+6, porównanie homeryckie; • kreacja Urszulki; • wyjaśnienie, dlaczego poeta zwraca się do Persefony; • notatka. 	<p>cykl trenów J. Kochanowskiego;</p> <ul style="list-style-type: none"> • wskazuje bohatera trenów; • zna pojęcie wiersz sylabotoniczny, wymienia cechy wiersza sylabotonicznego; • wyszukuje w tekście porównanie homeryckie; • wie, kim była Persefona; • korzystając ze wsparcia nauczyciela, potrafi sporządzić notatkę. 	<p>trenu, wyjaśnia różnicę między trenem i cyklem trenologicznym;</p> <ul style="list-style-type: none"> • dostrzega nowatorstwo trenów J. Kochanowskiego; • swobodnie analizuje i interpretuje <i>Tren V</i>, posługując się wiedzą z poetyki; • prawidłowo klasyfikuje tekst pod względem budowy – wiersz sylabotoniczny; omawia cechy sylabotonizmu. 	<p>z przypisu;</p> <ul style="list-style-type: none"> • opisuje odczucia, które budzi w nim dzieło; • tworzy spójne wypowiedzi ustne (monologowe i dialogowe) oraz pisemne; • tworzy spójną wypowiedź na zadany temat; • przedstawia propozycję odczytania konkretnego tekstu kultury i uzasadnia ją; • uczestniczy w dyskusji, uzasadnia własne zdanie, przyjmuje poglądy innych lub polemizuje z nimi; • przypisuje czytany utwór do właściwego rodzaju literackiego; • omawia na podstawie poznanych dzieł literackich i innych tekstów kultury podstawowe, ponadczasowe zagadnienia egzystencjalne, np. miłość, przyjaźń, śmierć, cierpienie, lęk, nadzieja, wiara religijna, samotność, inność, poczucie wspólnoty, solidarność, sprawiedliwość; dostrzega i poddaje refleksji uniwersalne wartości humanistyczne.
<p>J. Kochanowski <i>Tren VII</i>, s. 58, <i>Tren VIII</i>, s. 59; J. Matejko <i>Kochanowski nad zwłokami Urszulki</i> (obraz), s. 58.</p>	<p>10. Tren i liryka funeralna na przykładzie <i>Trenu VII</i> i <i>VIII</i>.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Analiza i interpretacja <i>Trenu VII</i> – sytuacja liryczna, apostrofa; • rola pytań retorycznych; • metafora śmierci, peryfraz; • określenie uczuciu ojca; • omówienie obrazu J. Matejki w kontekście utworu; • <i>Tren VIII</i> – apostrofa do zmarłej; • kontrast jako sposób budowania napięcia; • obraz Urszulki, dom za życia dziewczynki i po jej śmierci; • notatka. <p>Zadanie domowe Wyobraź sobie, że jesteś uczestnikiem pogrzebu Urszulki. Opisz, jak zachowuje się Jan Kochanowski i jego rodzina. Swoją pracę wzbogać o opis własnych przeżyć, możesz też wprowadzić dialogi (forma: opowiadanie z elementami opisu przeżyć wewnętrznych).</p>	<ul style="list-style-type: none"> • potrafi analizować i interpretować treny J. Kochanowskiego, korzystając z pomocy nauczyciela, wykorzystując wiedzę o biografii poety; • zna i rozumie pojęcie peryfraz; • wyjaśnia, jakie wydarzenie było dla J. Matejki inspiracją do stworzenia obrazu <i>Kochanowski nad zwłokami Urszulki</i>; • nazywa uczucia towarzyszące człowiekowi po utracie bliskich; • analizując <i>Treny</i>, wymienia występujące w nich środki poetyckie – apostrofy, peryfrazy, epitety, pytania retoryczne, kontrast; • potrafi opisać różnicę między klimatem panującym w domu Kochanowskich za życia i po śmierci Urszulki; • redaguje poprawne opowiadanie wzbogacone elementami opisu przeżyć wewnętrznych. 	<ul style="list-style-type: none"> • samodzielnie analizuje i interpretuje omawiane treny; • odnosząc się do biografii poety, omawia sposoby kreowania podmiotu lirycznego i adresata wypowiedzi lirycznej; • dostrzega gradację napięcia w utworze, omawia celowość zabiegów poetyckich (tropy poetyckie i ich funkcje – peryfraz, pytanie retoryczne, animizacja, antropomorfizacja); • obszernie i poprawnie komentuje związek <i>Trenów</i> z obrazem J. Matejki, dostrzega różnicę między tworzywem literackim a plastycznym oraz sposobem oddziaływania na odbiorcę – potrafi to uzasadnić; • redaguje poprawne pod względem stylistycznym, językowym i ortograficznym opowiadanie z elementami opisu przeżyć wewnętrznych. 	
<p>B. Leśmian <i>Urszula Kochanowska</i>, s. 60; W. Broniewski</p>	<p>11. Motyw śmierci dziecka w kulturze polskiej. Dzieła J. Matejki, B. Leśmiana,</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Lekcję rozpoczynamy od prezentacji zadań domowych chętnych uczniów – krótka 	<ul style="list-style-type: none"> • potrafi wskazać przykłady liryki funeralnej w twórczości współczesnych poetów, 	<ul style="list-style-type: none"> • potrafi przeprowadzić pełną analizę porównawczą tekstów literackich i nieliterackich pochodzących 	

<p><i>W zachwycie i grozie</i>, s. 62, <i>Firanka</i>, s. 63; W. Szymborska <i>Kot w pustym mieszkaniu</i>, s. 64.</p>	<p>W. Broniewskiego*.</p>	<p>refleksja na temat odczuć, jakie budzi śmierć dziecka; • analiza i interpretacja tekstu B. Leśmiana; • informacje nauczyciela na temat okoliczności śmierci córki W. Broniewskiego, analiza utworów poświęconych zmarłej – podobieństwa i różnice z <i>Trenami</i> Kochanowskiego; • inne spojrzenie na śmierć – analiza wiersza W. Szymborskiej; • wprowadzenie pojęcia <i>wiersz biały</i>; • notatka do zeszytu. Zadanie domowe Podręcznik do kształcenia literacko-kulturowego, ćw. 6, s. 65.</p>	<p>odwołując się do konkretnych utworów; • dostrzeżenie podobieństwa i różnice między sytuacją J. Kochanowskiego i W. Broniewskiego; • prawidłowo interpretuje wiersz B. Leśmiana; • wymienia elementy wspólne w omawianych tekstach – motyw śmierci dziecka, odczucia towarzyszące utracie dziecka; • zauważa inną perspektywę spojrzenia na śmierć w wierszu W. Szymborskiej – stara się komentować sygnalizowany problem (śmierć człowieka z perspektywy zwierzęcia: psa, kota).</p>	<p>z różnych epok; • wymienia elementy wspólne i różniące, potrafi je samodzielnie skomentować, posługując się cytatami; • wypowiada się na temat śmierci i jej wpływu na człowieka, dostrzega destrukcyjny wpływ śmierci dziecka na rodziców; • samodzielnie formułuje sądy na temat reakcji człowieka, zwierzęcia na śmierć bliskich.</p>	
<p>W. Szekspir <i>Romeo i Julia</i>, scena II z aktu II, s. 66.</p>	<p>12. Jak wyglądał teatr za czasów królowej Elżbiety i W. Szekspira? 13. W jakich okolicznościach powstał dramat <i>Romeo i Julia</i>? Konflikt między rodami przyczyną tragedii. 14. <i>Romeo i Julia</i> inspiracją dla twórców kolejnych epok. 15. Oświadczyń Romea w różnych realiach i różnych epokach.</p>	<p>• Dramat elżbietański, dramat szekspirowski; • charakterystyczne wyznaczniki dramatu romantycznego; • wyodrębnienie elementów świata przedstawionego; • przypomnienie cech dramatu jako rodzaju literackiego (podział na akty i sceny, didaskalia, tekst główny); • topos miłości Romea i Julii w twórczości innych pisarzy, poetów, w filmie współczesnym.</p>	<p>• zna i wymienia elementy świata przedstawionego; wskazuje je w dramacie W. Szekspira; • prezentuje przebieg akcji z zachowaniem chronologii i wskazaniem związków przyczynowo-skutkowych; • wymienia charakterystyczne cechy dramatu jako rodzaju literackiego; • rozumie pojęcie teatr elżbietański teatr szekspirowski • zna i rozumie pojęcie tragedia, potrafi podać jej charakterystyczne cechy, odwołując się do tekstu W. Szekspira; • recytuje z pamięci fragment utworu W. Szekspira, stosuje poprawną intonację, dykcję, zachowuje zasady poprawnej emisji głosu.</p>	<p>• wskazuje różnice między dramatem romantycznym a dramatem tradycyjnym (klasycznym); • potrafi podać przykłady innych dramatów romantycznych i klasycznych; • wyjaśnia, na czym polega ponadczasowa wartość dramatu W. Szekspira; • potrafi podać przykłady utworów pochodzących z późniejszych epok, nawiązujących do toposu miłości Romea i Julii, w tym także przykłady współczesnej sztuki filmowej; • prezentuje z pamięci dojrzałą interpretację fragmentu tekstu <i>Romeo i Julia</i>, stosuje poprawną intonację, dykcję i emisję głosu oraz wykazuje zrozumienie prezentowanych treści.</p>	<p>• wyszukuje w wypowiedzi potrzebne informacje oraz cytuje odpowiednie fragmenty tekstu; • tworzy spójne wypowiedzi ustne (monologowe i dialogowe) oraz pisemne; • uczestniczy w dyskusji, uzasadnia własne zdanie, przyjmuje poglądy innych lub polemizuje z nimi; • przypisuje czytany utwór do właściwego rodzaju literackiego (epika, liryka, dramat); • wskazuje elementy dramatu, takie jak: akt, scena, tekst główny, tekst poboczny, monolog, dialog; • omawia na podstawie poznanych dzieł literackich i innych tekstów kultury podstawowe, ponadczasowe zagadnienia egzystencjalne, np. przyjaźń, śmierć, cierpienie; • interpretuje głosowo wybrane utwory literackie (recytowane</p>
<p>G. Vasari <i>Żywot Leonarda da Vinci</i>, s. 73;</p>	<p>16. Wielcy ludzie renesansu – Leonardo da Vinci i Michał Anioł*.</p>	<p>• Wprowadzenie informacji na temat Leonarda da Vinci – prezentacja multimedialna przygotowana przez</p>	<p>• wie, kim był Leonardo da Vinci, Michał Anioł – potrafi wymienić przykłady ich dzieł ;</p>	<p>• potrafi omówić dokonania najwybitniejszych przedstawicieli renesansu włoskiego, podając</p>	

Leonardo da Vinci <i>Autoportret</i> (rysunek), s. 73, <i>Mona Lisa</i> (obraz), s. 74, <i>Dama z lasiczką</i> (obraz), s. 75; I. Stone <i>Udręka i ekstaza</i> , s. 80; Michał Anioł fragment <i>Piety</i> (rzeźba), s. 90; <i>Pieta watykańska</i> (rzeźba), s. 93.		chętnego ucznia; • samodzielnie odczytanie tekstu przez uczniów – analiza tekstu pod kierunkiem nauczyciela; • wyjaśnienie pojęcia człowiek renesansu ; • historia wywieszki zamówionej przez wieśniaka – streszczenie . Zadanie domowe Przeczytaj w domu tekst I. Stone’a <i>Udręka i ekstaza</i> , s. 80–94. Wykonaj pisemnie ćw. 2, 3, 5, 6 na s. 94 podręcznika do kształcenia literacko-kulturowego.	• rozumie i wyjaśnia pojęcie człowiek renesansu ; • analizuje i interpretuje tekst pod kierunkiem nauczyciela; • wyszukuje i prezentuje informacje zawarte w tekście; • omawia obrazy z podręcznika; • pisze poprawne streszczenie .	przykłady ich dzieł – obszernie omawia i komentuje obrazy Leonarda da Vinci; • przygotowuje prezentację multimedialną poszerzającą wiedzę rówieśników na temat dokonań Leonarda da Vinci oraz Michała Anioła.	w całości lub we fragmentach); • wskazuje funkcje użytych w utworze środków stylistycznych; • stosuje zasady organizacji tekstu zgodnie z wymogami gatunku, tworząc spójną pod względem logicznym i składniowym wypowiedź na zadany temat; • dokonuje starannej redakcji tekstu napisanego, poprawia ewentualne błędy językowe, ortograficzne oraz interpunkcyjne.
Podręcznik do kształcenia językowego, s. 155.	17. Sami o sobie – życiorys.	• Wprowadzenie informacji na temat życiorysu (podręcznik do kształcenia językowego, s. 155) – redagowanie życiorysu na lekcji. Zadanie domowe Na podstawie informacji zawartych w ćw. 6 na s.158 podręcznika zredaguj życiorys Mikołaja Reja.	• wie, jak zredagować życiorys , poprawnie go redaguje, korzystając ze wsparcia nauczyciela.	• prawidłowo redaguje życiorys.	
Test <i>Sprawdź swoją wiedzę</i> , podręcznik do kształcenia literacko-kulturowego, s. 97.	18. Doskonalimy umiejętność czytania ze zrozumieniem*.	Test dotyczący wiedzy o renesansie i obyczajach renesansowych (podręcznik do kształcenia literacko-kulturowego, s. 97).	• rozwiązuje test poprawnie w 60 proc. lub więcej; • rozwiązuje test poprawnie w 40 proc.	• rozwiązuje test poprawnie w 95–100 proc.	
	19–20. Praca klasowa i jej poprawa.	Proponowane tematy prac: 1. Romeo i Julia – para, której miłość inspiruje do dziś. Napisz artykuł do gazetki szkolnej, w którym zachęcisz rówieśników od przeczytania dramatu <i>Romeo i Julia</i> . 2. Omów motyw śmierci dziecka w literaturze i malarstwie, odwołując się do poznanych utworów. 3. Jaki wzorzec życia proponują w swojej twórczości Mikołaj Rej i Jan Kochanowski? Odwołaj się do poznanych tekstów literackich i swojej wiedzy o epoce renesansu. 4. Scharakteryzuj człowieka renesansu – możesz się odnieść do konkretnej postaci z tej epoki lub postaci współczesnej. Uzasadnij swój wybór. 5. Napisz streszczenie dramatu <i>Romeo i Julia</i> .			

III. Poszukiwanie prawdy				
Treści nauczania	Proponowany temat lekcji	Wprowadzane pojęcia, zagadnienia,	Opis oczekiwanych osiągnięć ucznia	Wymagania wynikające

Liczba godzin: 15		terminy, sposób realizacji materiału	podstawowych Uczeń:	ponadpodstawowych Uczeń:	z podstawy programowej Uczeń:
<p>Wprowadzenie do rozdziału 3. <i>Poszukiwanie prawdy</i>, podręcznik do kształcenia literacko-kulturowego, s. 101.</p>	<p>1. Barok jako epoka literacka. Główne nurty literackie w polskim baroku.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Samodzielną pracę uczniów z tekstem – s. 101, wykład nauczyciela uzupełniający wiedzę o baroku; • omówienie sytuacji politycznej w Europie i w Polsce doby baroku; • omówienie głównych nurtów w literaturze polskiego baroku; • wprowadzenie pojęć: <i>poezja dworska, ziemiańska, metafizyczna, konceptyzm, marinizm, teocentryzm, kontrreformacja;</i> • notatka na temat baroku (lekcję można wzbogacić prezentacją multimedialną ukazującą architekturę, sztukę i muzykę baroku, przygotowaną przez nauczyciela lub przez uczniów pod kierunkiem nauczyciela). 	<ul style="list-style-type: none"> • potrafi określić wiek, na który przypada barok, wskazuje wpływ wydarzeń historycznych na sposób myślenia ludzi baroku; • zna i wyjaśnia pojęcia: teocentryzm, koncept barokowy, motyw wanitatywny; • wymienia główne nurty polskiej literatury barokowej. 	<ul style="list-style-type: none"> • określa ramy czasowe baroku, wymienia przesłanki, które przyczyniły się do rozwoju epoki, w tym wydarzenia historyczne w Polsce i Europie; • omawia główne nurty filozoficzne baroku; • potrafi wymienić przedstawicieli polskiej literatury barokowej, przypisując ich do określonego nurtu literackiego; • poprawnie wyjaśnia pojęcia związane z literaturą i kulturą oraz filozofią baroku. 	<ul style="list-style-type: none"> • odbiera komunikaty pisane, mówione, w tym nadawane za pomocą środków audiowizualnych; • rozróżnia informacje przekazane werbalnie oraz zawarte w dźwięku i obrazie; • wyszukuje w wypowiedzi potrzebne informacje oraz cytuje odpowiednie fragmenty tekstu; • porządkuje informacje w zależności od ich funkcji w przekazie; • samodzielnie dociera do informacji – w książkach, prasie, mediach elektronicznych oraz w wypowiedziach ustnych; • opisuje odczucia, które budzi w nim dzieło;
<p>D. Naborowski <i>Krótkość żywota</i>, s. 102; ks. J. Twardowski <i>Śpieszmy się</i>, s. 103; <i>Barokowy portret trumienny</i>, s. 102.</p>	<p>2. Motywy wanitatywne w wierszu D. Naborowskiego i współczesne rozważania o śmierci księdza J. Twardowskiego.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Wyjaśnienie pojęcia motyw wanitatywny (<i>vanitas</i>), nawiązanie do <i>Księgi Koheleta</i> (Biblia, Stary Testament); • odczytanie wiersza D. Naborowskiego – analiza (motywy wanitatywne, w tym: <i>in actu oculi</i>) określenie typu liryki, ćw. 5 i 6, s. 102 (pisemnie) w podręczniku do kształcenia literacko-kulturowego; • komentarz do zamieszczonego w podręczniku portretu trumiennego; • analiza i interpretacja wiersza ks. J. Twardowskiego – podobieństwa i różnice w rozważaniach o śmierci człowieka współczesnego i człowieka doby baroku; • cechy wiersza wolnego, wprowadzenie pojęcia paradoks i wskazanie paradoksu w wierszu J. Twardowskiego. <p>Zadanie domowe</p>	<ul style="list-style-type: none"> • zna i rozumie pojęcie motyw wanitatywny, potrafi wyjaśnić, skąd pochodzi termin; • korzystając z pomocy nauczyciela, potrafi wskazać w utworze motywy wanitatywne, stara się je zinterpretować; • wyjaśnia, na czym polega dydaktyzm utworu; • dostrzega i wyjaśnia związek tematyczny między wierszem D. Naborowskiego i J. Twardowskiego, uwzględnia dystans czasowy w powstaniu obu utworów; • analizuje i interpretuje wiersz J. Twardowskiego – wyszukuje w nim i wyjaśnia sentencje o charakterze uniwersalnym; • zna pojęcie wiersz wolny, potrafi wymienić jego cechy; • rozumie pojęcie paradoks, stara się podać przykłady 	<ul style="list-style-type: none"> • potrafi dokonać analizy porównawczej utworów pochodzących z różnych epok literackich, omówić podobieństwa i różnice w sposobie ujęcia tematu, konwencji literackiej oraz w strukturze wersyfikacyjnej utworów; • prawidłowo wymienia i interpretuje motywy wanitatywne, wyodrębnia motyw <i>in actu oculi</i>; • nazywa typ liryki, wskazuje i komentuje paradoks zawarty w wierszu J. Twardowskiego; • zna cechy wiersza wolnego, potrafi je odnaleźć w tekście poetyckim; • opisuje bogactwo polskiej kultury baroku, jej wkład w rozwój baroku europejskiego – na przykładzie portretów trumiennych. 	<ul style="list-style-type: none"> • rozpoznaje problematykę utworu; • charakteryzuje postać mówiącą w utworze; • przypisuje czytany utwór do właściwego rodzaju literackiego; • stosuje zasady organizacji tekstu zgodnie z wymogami gatunku, tworząc spójną pod względem logicznym i składniowym wypowiedź na zadany temat.

		<p>1. Czy zgadzasz się ze słowami J. Twardowskiego: <i>kochamy wciąż za mało i stale za późno</i>? Napisz na ten temat rozprawkę, odwołując się do poznanych utworów literackich, przykładów z historii lub z życia.</p> <p>2. Przeczytaj w domu tekst M. de Cervantesa Saavedry <i>Niezwykłe przygody Don Kichota</i> – podręcznik do kształcenia literacko-kulturowego, s. 104.</p>	<p>paradoksu w wierszu J. Twardowskiego;</p> <ul style="list-style-type: none"> • dostrzeż i objaśnij kulturową wartość portretów trumiennych. 		
<p>M. de Cervantes Saavedra <i>Niezwykłe przygody Don Kichota</i>, s. 104;</p> <p>A. Kubinyi <i>Don Kichot i wiatraki</i> (obraz), s. 108;</p> <p>H. Daumier <i>Don Kichot i Sancho Pansa</i> (obraz), s. 110;</p> <p>P. Picasso <i>Don Kichot i Sancho Pansa</i> (rysunek), s. 114;</p> <p>W. Młynarski <i>Błądny rycerz</i>, s. 116;</p> <p>J.E. Millais <i>Błądny rycerz</i> (obraz), s. 117.</p>	<p>3–4. Topos błędnego rycerza na przykładzie utworu M. de Cervantesa i W. Młynarskiego.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • informacje na temat M. de Cervantesa Saavedry, gatunku utworu – parodii eposu; • analiza tekstu: <i>co zainspirowało Don Kichota do zostania błędnym rycerzem?</i>; • przygody Don Kichota i Sancho Pansy, cechy błędnego rycerza; • wyjaśnienie pojęć: donkiszoteria, błędny rycerz, walka z wiatrakami, frazeologizmy z podręcznika do kształcenia literacko-kulturowego, ćw. 10, s. 115; • cechy realisty i marzyciela na przykładzie Sancho Pansy i Don Kichota; • motyw błędnego rycerza w kulturze: analiza obrazów zamieszczonych w podręczniku; • wysłuchanie piosenki W. Młynarskiego <i>Błądny rycerz</i> w wykonaniu M. Bajora – komentarz do słów <i>Nieprawda, że żywot rycerza kresu dobiegł [...], on może odżyć we mnie, w tobie</i>; • notatka. <p>Zadanie domowe</p> <p>1. Znajdź wiersz Z. Herberta <i>O dwu nogach Pana Cogito</i>. Przeczytaj go i zapisz, o kim mówi poeta w tym wierszu. Uzasadnij swoje zdanie – wprowadź cytaty z wiersza (możesz skorzystać z podręcznika do kształcenia językowego, s. 180).</p>	<ul style="list-style-type: none"> • zna pojęcia: parodia, epos rycerski, błędny rycerz – potrafi je wyjaśnić; • analizuje tekst, wyszukuje odpowiednie informacje i posługuje się cytatami na poparcie swojej wypowiedzi; • wymienia i nazywa cechy błędnego rycerza, przykłady jego postępowania – odnosi się do Don Kichota, przeciwstawia mu realistę Sancho Panse (podaje jego cechy); • wyjaśnia inspirację motywem błędnego rycerza i utworem M. de Cervantesa w malarstwie, analizuje obrazy A. Kubinyi, H. Daumiera, P. Picassa, J.E. Millais'a; • samodzielnie zapisuje w zeszyte te cytaty z tekstu W. Młynarskiego, które uznaje za uniwersalne – stara się je skomentować, uczestniczyć w dyskusji; • potrafi samodzielnie znaleźć określony tekst kultury; • redaguje notatkę na zadany temat, poprawną pod względem merytorycznym i formalnym. 	<ul style="list-style-type: none"> • wykazuje wiedzę na temat etosu rycerskiego, odwołuje się do przykładów literackich ze średniowiecza; • zna różnicę między <i>chanson de geste</i> a parodią eposu rycerskiego; • krytycznie komentuje zachowania Don Kichota i Sancho Pansy, prezentując własne zdanie; • omawia zamieszczone w podręczniku obrazy jako kontekst kulturowy zainspirowany toposem błędnego rycerza z La Manczy; • wyjaśnia inspirację utworem M. de Cervantesa w tekście W. Młynarskiego; • poprawnie interpretuje utwór; • samodzielnie wyszukuje określony tekst literacki, podając źródło, z którego korzysta; • sporządza obszerną notatkę, poprawną pod względem merytorycznym i językowym. 	<ul style="list-style-type: none"> • znajduje w tekstach współczesnej kultury popularnej (np. w filmach, komiksach, piosenkach) nawiązania do tradycyjnych wątków literackich i kulturowych; • wskazuje przykłady mieszania gatunków; • w analizie uwzględnia specyfikę tekstów kultury przynależnych do następujących rodzajów sztuki: literatura, teatr, film, muzyka, sztuki plastyczne, sztuki audiowizualne.

<p>J.A. Morsztyn <i>Do trupa</i>, s. 120; Rembrandt van Rijn <i>Lekcja anatomii doktora Tulpa</i> (obraz), s. 120.</p>	<p>5. Cechy poezji dworskiej na przykładzie sonetu J.A. Morsztyna. Marinizm i konceptyzm w literaturze baroku.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Lekcję rozpoczynamy od sondażu: <i>wolisz być trupem czy zakochanym?</i> • krótki komentarz uczniów do wyników sondażu, zapisanie tematu lekcji; • cechy poezji dworskiej, konceptyzm, marinizm – wykład nauczyciela; • powtórzenie wiadomości o sonecie, analiza i interpretacja sonetu J.A. Morsztyna (wg ćw. 1–4 z podręcznika do kształcenia literacko-kulturowego, s. 121); • wprowadzenie pojęcia <i>antyteza</i> i oksymoron. 	<ul style="list-style-type: none"> • zna cechy sonetu, potrafi go rozpoznać i omówić budowę; • rozpoznaje kontrast jako główną zasadę konstrukcyjną w sonecie J.A. Morsztyna; • wyjaśnia, na czym polega koncept barokowy w sonecie; • zna i rozumie pojęcia: <i>konceptyzm, marinizm, antyteza, oksymoron</i>; • wymienia argumenty, jakimi posługuje się podmiot liryczny, by wykazać słuszność konceptu. 	<ul style="list-style-type: none"> • potrafi omówić marinizm, jego proveniencję, charakterystyczne cechy; • wyjaśnia terminy: <i>konceptyzm, oksymoron, antyteza, paradoks</i> – podaje ich przykłady w tekście; • omawia rozwój sonetu jako gatunku literackiego na przestrzeni wieków (średniowiecze–barok); • wymienia cechy gatunkowe, odnosząc się do analizowanego tekstu; • analizuje i interpretuje sonet J.A. Morsztyna. 	<ul style="list-style-type: none"> • odbiera komunikaty pisane, mówione, w tym nadawane za pomocą środków audiowizualnych; • rozróżnia informacje przekazane werbalnie oraz zawarte w dźwięku i obrazie; • wyszukuje w wypowiedzi potrzebne informacje oraz cytuje odpowiednie fragmenty tekstu; • porządkuje informacje w zależności od ich funkcji w przekazie; • samodzielnie dociera do informacji – w książkach, prasie, mediach elektronicznych oraz w wypowiedziach ustnych; • opisuje odczucia, które budzi w nim dzieło; • rozpoznaje problematykę utworu; • charakteryzuje postać mówiącą w utworze; • przypisuje czytany utwór do właściwego rodzaju literackiego; • wskazuje funkcje użytych w utworze środków stylistycznych z zakresu słownictwa i fonetyki; • stosuje zasady organizacji tekstu zgodne z wymogami gatunku, tworząc spójną pod względem logicznym i składniowym wypowiedź na zadany temat; • dostosowuje odmianę i styl języka do gatunku, w którym się wypowiada; • dostrzega różnicowanie postaw społecznych, obyczajowych, narodowych, religijnych, etycznych, kulturowych i w ich kontekście kształtuje swoją tożsamość;
<p>J. Sobieski <i>List do Marysieńki</i>, s. 121; H. Gascar <i>Rodzina króla Jana III Sobieskiego</i> (obraz), s. 122.</p>	<p>6. Co to jest <i>język barokowy</i>? Listy miłosne J. Sobieskiego do Marysieńki.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Informacje nauczyciela na temat epistolografii – jej narodzin, funkcji listu na przestrzeni wieków; • odczytanie listu J. Sobieskiego do Marii Kazimiery d’Arquien; • określenia adresatki, uczuć nadawcy; temat listu; cechy barokowego języka – makaronizmy, inwersja, galicyzmy; • notatka. Zadanie domowe Wyjaśnij, skąd wzięła się nazwa jabłek <i>kosztele</i> – skorzystaj z rubryki <i>To warto wiedzieć</i>, s. 122. 	<ul style="list-style-type: none"> • zna i wyjaśnia pojęcie epistolografia; • wie, jaką funkcję list pełnił w przeszłości; • wie, kim byli J. Sobieski i Marysieńka, potrafi określić nadawcę i adresata w analizowanym liście, podaje temat listu, nazywa uczucia nadawcy; • zna i rozumie pojęcia: <i>makaronizm, galicyzm, inwersja</i>; • wymienia podstawowe cechy barokowego języka na przykładzie listu J. Sobieskiego. 	<ul style="list-style-type: none"> • potrafi omówić rozwój epistolografii na przestrzeni wieków, opisuje zmiany funkcji listu w okresie od starożytności do współczesności – komentuje te zmiany, wymienia ich przyczyny; • poprawnie analizuje list J. Sobieskiego do Marii Kazimiery d’Arquien, posługuje się wiedzą na temat relacji między małżonkami, specyfiki konwencji barokowej; • wymienia charakterystyczne cechy stylistyki barokowej, poprawnie używa odpowiedniej terminologii. 	<ul style="list-style-type: none"> • opisuje odczucia, które budzi w nim dzieło; • rozpoznaje problematykę utworu; • charakteryzuje postać mówiącą w utworze; • przypisuje czytany utwór do właściwego rodzaju literackiego; • wskazuje funkcje użytych w utworze środków stylistycznych z zakresu słownictwa i fonetyki; • stosuje zasady organizacji tekstu zgodne z wymogami gatunku, tworząc spójną pod względem logicznym i składniowym wypowiedź na zadany temat; • dostosowuje odmianę i styl języka do gatunku, w którym się wypowiada; • dostrzega różnicowanie postaw społecznych, obyczajowych, narodowych, religijnych, etycznych, kulturowych i w ich kontekście kształtuje swoją tożsamość;
<p>7. Archaizowany i współczesny list miłosny – praca w grupach*.</p>	<p>7. Archaizowany i współczesny list miłosny – praca w grupach*.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Powtórzenie wiadomości na temat listu jako formy wypowiedzi pisemnej – utrwalenie pojęć: <i>list prywatny, oficjalny, duszpasterski</i>; • wyznaczniki gatunkowe listu; • praca w grupach – redagowanie listów miłosnych (dziewczęta do chłopców, chłopcy do dziewcząt) – archaizowanego lub współczesnego. Odczytanie efektów pracy grup. Zadanie domowe Odpowiedz na pytania: 	<ul style="list-style-type: none"> • Potrafi pracować w grupie; • redaguje list miłosny, starając się stosować w redagowanym tekście archaizację języka; • pamięta o stosowaniu formalnych wyróżników listu. 	<ul style="list-style-type: none"> • Efektywnie współpracuje w grupie, redagując archaizowany list miłosny utrzymany w konwencji barokowej; • posługuje się piękną, poprawną polszczyzną i bogatym zasobem leksykalnym. 	<ul style="list-style-type: none"> • efektywnie współpracuje w grupie, redagując archaizowany list miłosny utrzymany w konwencji barokowej; • posługuje się piękną, poprawną polszczyzną i bogatym zasobem leksykalnym.

		<p>1. Jakie uczucie jest dla ciebie najważniejsze i dlaczego? 2. Czego boisz się najbardziej – dlaczego?</p>			• redaguje charakterystykę.
<p>J. Lechoń <i>Pytasz, co w moim życiu...</i>, s. 123; G.F. Watts <i>Miłość i śmierć</i> (obraz), s. 123.</p>	<p>8. <i>Pytasz, co w moim życiu z wszystkich rzecz główną...</i> Związek wiersza J. Lechonia z literaturą baroku.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Omówienie wyników zadania domowego – nauczyciel musi uważać na wypowiedzi uczniów, komentując je w taki sposób, aby zrobić wprowadzenie do utworu J. Lechonia; • podanie tematu, odczytanie wiersza, dyskusja na temat tego, czego podświadomie poszukuje współczesny człowiek, czego się boi – analogia z literaturą baroku, odwołanie się przez uczniów do konkretnych utworów; • obraz G.F. Wattsa jako komentarz do lekcji; • notatka. 	<ul style="list-style-type: none"> • wypowiada się na temat prac kolegów, prezentuje swoje zdanie; • korzystając ze wskazówek nauczyciela, analizuje i interpretuje wiersz J. Lechonia; • wyjaśnia, na czym polega nierozzerwalny związek miłości ze śmiercią; • wyjaśnia związek między barokowym spojrzeniem na świat a koncepcją prezentowaną w wierszu J. Lechonia (aspekt filozoficzny); • omawia obraz G.F. Wattsa, wykazując analogię z wierszem J. Lechonia. 	<ul style="list-style-type: none"> • potrafi wypowiadać się na temat prac kolegów, aktywnie uczestniczyć w dyskusji; • opisuje ciągłość kulturową niektórych tematów, motywów, pytań nurtujących człowieka na przestrzeni wieków, odnosząc się do analizowanych tekstów kultury (wiersz J. Lechonia i obraz G.F. Wattsa) i wzbogacając je o własne uwagi i komentarze. 	
<p>W. Szymborska <i>Kobiety Rubensa</i>, s. 124; P.P. Rubens <i>Wenus przed lustrem</i> (obraz), s. 124; C. Crawford (obraz), s. 125.</p>	<p>9. Dialogi z tradycją – barokowy i współczesny ideał urody w wierszu W. Szymborskiej <i>Kobiety Rubensa*</i>.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Na początku lekcji uczniowie samodzielnie piszą w zeszytach kilka zdań, rozwijając myśl: Według mnie piękna kobieta jest...; • prezentacja prac – zwrócenie uwagi na różnice w ocenie ideału piękna okiem dziewcząt i chłopców; • odczytanie tekstu wiersza W. Szymborskiej – analiza wiersza, wskazanie ironii; • wykorzystanie informacji z rubryki <i>To warto wiedzieć</i> oraz obrazu P.P. Rubensa; • wyjaśnienie pojęcia kształty rubensowskie; • eufemizm – jego rola. <p>Zadanie domowe 1. Ideał kobiecego piękna na przestrzeni wieków – prezentacja multimedialna. (dla chętnych uczniów) 2. Przeczytaj opowiadanie</p>	<ul style="list-style-type: none"> • wie, kim był P.P. Rubens; • potrafi wskazać charakterystyczne tematy, motywy malarstwa Rubensa; • analizuje wiersz W. Szymborskiej pod kątem kierunku nauczyciela, opisuje, w jaki sposób autorka posługuje się ironią w utworze; • potrafi omówić różnice między kanonem urody barokowej i współczesnej; • przygotowuje prezentację multimedialną na zadany temat, selekcyjnie dobierając materiał; • redaguje plan dekompozycyjny utworu. 	<ul style="list-style-type: none"> • omawia zamieszczony w podręczniku obraz P.P. Rubensa, wykazuje wiedzę na temat jego malarstwa; • dostrzega dystans, ironię i prowokację w wierszu W. Szymborskiej – komentuje je, wyrażając własne zdanie; • wyjaśnia, w jaki sposób poetka wprowadza ironię – za pomocą jakich środków poetyckich mobilizuje odbiorcę do dialogu; • przygotowuje prezentację multimedialną na zadany temat, celowo dobierając materiał, potrafi ją omówić, skomentować, zaprezentować własne zdanie. 	

		J. Wilson <i>Jestem za gruba</i> . Sporządź ramowy plan dekompozycyjny utworu .			
J. Wilson <i>Jestem za gruba</i> , s. 126; P.P. Rubens <i>Wenus w płaszczu</i> (obraz), s. 127.	10. Wielkie troski nastolatka – kłopoty z akceptacją własnego wyglądu – J. Wilson <i>Jestem za gruba*</i> .	<ul style="list-style-type: none"> Analiza tekstu: świat przedstawiony w utworze, rodzaj narracji – pierwszoosobowa, bohaterka opowiadania – wygląd, cechy charakteru, przyczyna braku samoakceptacji; dyskusja na temat problemów współczesnych nastolatków; notatka. Zadanie domowe <i>Kiedy patrzę w lustro...</i> – autocharakterystyka .	<ul style="list-style-type: none"> potrafi wymienić elementy świata przedstawionego; nazywa rodzaj narracji – wyszukuje w tekście odpowiednie czasowniki potwierdzające narrację pierwszoosobową; ocenia bohaterkę opowiadania, stara się wyjaśnić przyczyny jej rozterek; aktywnie uczestniczy w dyskusji na temat problemów współczesnej młodzieży; redaguje autocharakterystykę poprawną pod względem formalnym. 	<ul style="list-style-type: none"> analizuje i interpretuje tekst opowiadania, wykazując się znajomością terminologii; określa typ narracji, wyjaśniając jej funkcję; dostrzega problemy współczesnych nastolatków, stara się podać ich źródła, komentuje, aktywnie i twórczo uczestniczy w dyskusji; redaguje autocharakterystykę poprawną pod względem językowym, stylistycznym, ortograficznym i formalnym. 	
J.C. Pasek <i>Pamiętniki</i> , s. 130; <i>Szlachcic w stroju polskim</i> (rysunek), s. 130; <i>Przed wirginałem</i> (obraz), s. 131.	11. Obraz sarmaty na przykładzie bohatera <i>Pamiętników</i> J.C. Paska.	<ul style="list-style-type: none"> Przypomnienie pojęcia sarmatyzm; odczytanie fragmentu <i>Pamiętników</i> J.C. Paska – obraz szlachcica kreowany we wspomnieniach Paska; narracja pierwszoosobowa, subiektywizm; cechy charakteru bohatera; obyczaje dotyczące poszukiwań żony w XVII w.; pamiętnik i jego cechy; język Pamiętników. Zadanie domowe Kartka z pamiętnika: <i>Moja wakacyjna przygoda</i> .	<ul style="list-style-type: none"> zna pojęcie sarmatyzm, potrafi opisać zachowania typowe dla sarmatów, ich sposób myślenia; zna fragment <i>Pamiętników</i> – ocenia bohatera; poprawnie nazywa narrację zastosowaną w tekście; omawia siedemnastowieczne obyczaje dotyczące poszukiwania żony; opisuje wygląd polskiej szlachty na przykładzie obrazów ze s. 130 i 131 podręcznika; zna cechy gatunkowe pamiętnika; redaguje kartkę z pamiętnika, zachowując wyznaczniki gatunkowe. 	<ul style="list-style-type: none"> potrafi omówić zjawisko sarmatyzmu w kulturze baroku, wymienić cechy sarmatów, krytycznie odnosząc się do kreacji J.C. Paska w <i>Pamiętnikach</i>; sprawnie analizuje omawiany fragment tekstu, wymienia cechy stylu barokowego, bogactwo języka; omawia obyczaje, stroje i tradycje szlachty w XVII w., wykorzystując załączone obrazy; redaguje kartkę z pamiętnika poprawną pod względem formalnym, językowym, stylistycznym, leksykalnym i ortograficznym. 	<ul style="list-style-type: none"> odbiera komunikaty pisane, mówione; rozdziela informacje przekazane werbalnie oraz zawarte w dźwięku i obrazie; wyszukuje w wypowiedzi potrzebne informacje oraz cytuje odpowiednie fragmenty tekstu; porządkuje informacje w zależności od ich funkcji w przekazie; opisuje odczucia, które budzi w nim dzieło; rozpoznaje problematykę utworu; charakteryzuje postać mówiącą w utworze; przypisuje czytany utwór do właściwego rodzaju literackiego; stosuje zasady organizacji tekstu zgodne z wymogami gatunku, tworząc spójną pod względem logicznym i składniowym wypowiedź na zadany temat (pamiętnik);
Test czytania ze zrozumieniem <i>Sprawdź swoją wiedzę</i> , podręcznik do kształcenia literacko-kulturowego, s. 138.	12. Co wiemy o kulturze i sztuce baroku? Doskonalamy umiejętność rozwiązywania testów*.	Test związany tematycznie z architekturą, kulturą i sztuką baroku.	<ul style="list-style-type: none"> rozwiązuje poprawnie test w 60 proc. lub więcej; rozwiązuje poprawnie test w 40 proc. 	<ul style="list-style-type: none"> rozwiązuje test poprawnie w 95–100 proc. 	
	13–15. Praca klasowa i jej	Proponowane tematy:			

	poprawa.	<ol style="list-style-type: none"> 1. <i>Motywy wanitatywne w kulturze baroku</i> – omów temat, odnosząc się do poznanych utworów literackich i malarstwa. 2. Czy chciałbyś być błędnym rycerzem? Jakie cechy według ciebie powinien posiadać współczesny błędny rycerz? 3. Realista czy marzyciel? Która postawa jest ci bliższa? W swoich rozważaniach odnieś się do utworu M. de Cervantesa <i>Don Kichot z La Manczy</i>. 4. <i>Postanowiłam schudnąć</i> – kartka z pamiętnika. 5. Idol współczesnych nastolatków – charakterystyka. 	<ul style="list-style-type: none"> • dostosowuje odmianę i styl języka do gatunku, w którym się wypowiada; • dostrzega zróżnicowanie postaw społecznych, obyczajowych, narodowych, religijnych, etycznych, kulturowych i w ich kontekście kształtuje swoją tożsamość.
--	----------	--	---

IV. Idee rozumu i postępu					
Treści nauczania Liczba godzin: 15	Proponowany temat lekcji	Wprowadzane pojęcia, zagadnienia, terminy, sposób realizacji materiału	Opis oczekiwanych osiągnięć ucznia		Wymagania wynikające z podstawy programowej Uczeń:
			podstawowych Uczeń:	ponadpodstawowych Uczeń:	
<p>Wprowadzenie do rozdziału 4. <i>Idee rozumu i postępu</i>, podręcznik do kształcenia literacko-kulturowego, s. 141; Wolter <i>Traktat o tolerancji</i>, s. 144; portret: <i>F.M. Arouet</i> (obraz), s. 145; L. Kołakowski <i>O tolerancji</i>, s. 146.</p>	<p>1. Oświecenie wiekiem rozumu i postępu cywilizacyjnego. <i>Traktat o tolerancji</i> manifestem epoki.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Wprowadzenie podstawowych informacji o epoce oświecenia – s. 141 podręcznika do kształcenia literacko-kulturowego; • główne hasła epoki, przemiany społeczno-gospodarcze, informacje o <i>Wielkiej Encyklopedii Francuskiej</i>; • odczytanie fragmentu <i>Traktatu o tolerancji</i> – analiza tekstu; • prawo naturalne i prawo ludzkie • sposób postępowania ludzi tolerancyjnych i nietolerancyjnych; • zredagowanie kodeksu postępowania tolerancyjnego gimnazjalisty. <p>Zadanie domowe Przeczytaj tekst L. Kołakowskiego <i>O tolerancji</i>, s. 146. Odpowiedz pisemnie na pytanie 1 i 4 na s. 148 podręcznika do kształcenia literacko-kulturowego.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • potrafi przypisać epokę do określonego wieku; • wyjaśnia pochodzenie nazwy epoki, zna główne hasła oświeceniowe i potrafi je zdefiniować; • dostrzega rolę <i>Wielkiej Encyklopedii Francuskiej</i>; • zna fragment <i>Traktatu o tolerancji</i>; • zna i rozróżnia pojęcia: prawo naturalne i prawo ludzkie; • dostrzega różnicę między sposobem postępowania ludzi tolerancyjnych i nietolerancyjnych. 	<ul style="list-style-type: none"> • potrafi omówić oświecenie jako epokę, odnosząc się do ram czasowych, głównych nurtów, filozofii oświecenia, eksponując dydaktyzm i fascynację racjonalizmem oraz nawiązanie do klasycyzmu; • swobodnie wypowiada się na temat roli <i>Wielkiej Encyklopedii Francuskiej</i>, encyklopedystów, fragmentu <i>Traktatu o tolerancji</i>, rozróżnia prawo naturalne i ludzkie, różnicuje postawy charakteryzujące ludzi tolerancyjnych i nietolerancyjnych, przytacza liczne przykłady postaw takich osób. 	<ul style="list-style-type: none"> • odbiera komunikaty pisane, mówione, w tym nadawane za pomocą środków audiowizualnych; • rozróżnia informacje przekazane werbalnie oraz zawarte w dźwięku i obrazie; • wyszukuje w wypowiedzi potrzebne informacje oraz cytuje odpowiednie fragmenty tekstu; • porządkuje informacje w zależności od ich funkcji w przekazie; • samodzielnie dociera do informacji – w książkach, prasie, mediach elektronicznych oraz w wypowiedziach ustnych; • opisuje odczucia, które budzi w nim dzieło; • rozpoznaje problematykę utworu;
<p>I. Krasicki <i>Mikolaja Doświadczyńskiego przypadki</i>, s. 148.</p>	<p>2. Marzenia o państwie doskonałym – oświeceniowa powieść I. Krasickiego*.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Rozmowa na temat tego, w jakim państwie uczniowie chcieliby mieszkać, czy istnieje państwo doskonałe; • temat lekcji, odczytanie fragmentu powieści I. Krasickiego; • praca z tekstem; 	<ul style="list-style-type: none"> • zna i rozumie pojęcia utopia i arkadia; • omawia fragment powieści I. Krasickiego, wskazując elementy świata przedstawionego, wyszukuje w tekście fragmenty na 	<ul style="list-style-type: none"> • wie, czym jest utopia, potrafi omówić jej proveniencję (T. Morus); • wyjaśnia ideę oraz przyczynę jej popularności w oświeceniu; • prezentuje utopię wykreowaną w tekście I. Krasickiego, dokonując jej krytycznej oceny; 	<ul style="list-style-type: none"> • charakteryzuje postać mówiącą w utworze; • przypisuje czytany utwór do właściwego rodzaju literackiego; • wskazuje funkcje użytych w utworze środków

		<ul style="list-style-type: none"> • wprowadzenie terminu utopia; • samodzielne sporządzenie przez uczniów notatki na podstawie rubryki <i>To warto wiedzieć</i> oraz pytania 1, 2, 5, 6 ze s. 150 podręcznika do kształcenia literacko-kulturowego. <p>Zadanie domowe Opowiadanie z dialogiem – ćw. 7 ze s. 150 podręcznika do kształcenia literacko-kulturowego.</p>	<p>określony temat, analizuje je i komentuje;</p> <ul style="list-style-type: none"> • prezentuje wizję utopii według I. Krasickiego idokonuje jej krytycznej oceny; • redaguje opowiadanie z dialogiem, starając się zachować poprawność językową, stylistyczną i ortograficzną. 	<ul style="list-style-type: none"> • redaguje opowiadanie z dialogiem poprawne pod względem formalnym, stylistycznym i językowym. 	<p>stylistycznych z zakresu słownictwa i fonetyki;</p> <ul style="list-style-type: none"> • stosuje zasady organizacji tekstu zgodne z wymogami gatunku, tworząc spójną pod względem logicznym i składniowym wypowiedź na zadany temat; • dostosowuje odmianę i styl języka do gatunku, w którym się wypowiada; • dostrzega zróżnicowanie postaw społecznych, obyczajowych, narodowych, religijnych, etycznych, kulturowych i w ich kontekście kształtuje swoją tożsamość; • redaguje podanie.
W. Szymborska <i>Utopia</i> , s. 151.	3. <i>Mimo powabów wyspa jest bezludna – Utopia</i> W. Szymborskiej*.	<ul style="list-style-type: none"> • Odczytanie zadania domowego przez chętnych uczniów, krótka dyskusja; • analiza i interpretacja tekstu W. Szymborskiej według pytań z podręcznika (ćw. 1–5, s. 152); • sporządzenie mapy wyspy w zeszytach oraz drzewa Błogiej Nieświadomości (ćw. 6, s. 152). <p>Zadanie domowe Napisz podanie do dyrektora szkoły z prośbą o wyrażenie zgody na wycieczkę twojej klasy do Utopii (możesz skorzystać z podręcznika do kształcenia językowego, s. 150).</p>	<ul style="list-style-type: none"> • analizuje i interpretuje wiersz W. Szymborskiej, pracuje samodzielnie, korzystając z poleceń w podręczniku do kształcenia literacko-kulturowego, konfrontuje wynik swojej pracy z innymi uczniami na forum, uczestniczy w dyskusji; • wie, jak zredagować podanie. 	<ul style="list-style-type: none"> • samodzielnie w pełni analizuje i interpretuje utwór, korzystając z pytań w podręczniku do kształcenia literacko-kulturowego; • aktywnie uczestniczy w dyskusji, konfrontuje wyniki swojej pracy z innymi uczniami; • redaguje poprawne podanie. 	<ul style="list-style-type: none"> • dostrzega zróżnicowanie postaw społecznych, obyczajowych, narodowych, religijnych, etycznych, kulturowych i w ich kontekście kształtuje swoją tożsamość; • redaguje podanie.
I. Krasicki <i>Święta miłości...</i> , s. 158; J. Wybicki <i>Mazurek Dąbrowskiego</i> , s. 159.	4. Hymn <i>Święta miłości...</i> i <i>Mazurek Dąbrowskiego</i> jako polskie pieśni patriotyczne.	<ul style="list-style-type: none"> • Przypomnienie definicji hymnu, cech gatunkowych, hymnów omówionych w klasie I (<i>Bogurodzica</i>, <i>Hymn o miłości św. Pawła z Tarsu</i>); • zapisanie tematu lekcji i odczytanie tekstu I. Krasickiego; • analiza i interpretacja; • wprowadzenie pojęć: liryka apelu, patriotyczna, oktawa, oksymoron; • odczytanie i analiza <i>Mazurka Dąbrowskiego</i> – okoliczności powstania, funkcja; • wpływ wyżej wymienionych utworów na nastroje Polaków pod zaborami; • notatka; • pisownia wyrazów: Ojczyzna, 	<ul style="list-style-type: none"> • zna definicję hymnu, pieśni patriotycznej, wskazuje ich cechy gatunkowe; • wymienia poznane w klasie I hymny; • korzystając ze wsparcia nauczyciela, określa typ liryki, wyodrębnia podmiot liryczny i adresata utworu, wskazuje apostrofę, określa środki poetyckie i ich funkcję w tekście, omawia budowę; • wyjaśnia okoliczności powstania utworu; • zna okoliczności powstania <i>Mazurka Dąbrowskiego</i>, zna hymn na pamięć, określa typ liryki; • zna zasady pisowni wyrazów: 	<ul style="list-style-type: none"> • analizuje i interpretuje utwór I. Krasickiego, odnosząc się do realiów historycznych i znaczenia, jakie miał on dla Polaków w czasach oświecenia; • wskazuje środki poetyckie i ich funkcje w utworze, posługuje się terminami <i>oktawa</i> i <i>oksymoron</i>; • swobodnie, piękną polszczyzną wypowiada się na temat okoliczności powstania <i>Mazurka Dąbrowskiego</i> – wskazuje rolę, jaką utwór odegrał w podtrzymywaniu polskości; • zna utwór na pamięć; • zna i poprawnie stosuje zasady pisowni takich wyrazów, jak: <i>Ojczyzna</i>, <i>Naród</i>, <i>Państwo</i>, <i>Orzeł Biały</i>; • redaguje obszerny, poprawny pod 	<ul style="list-style-type: none"> • wyszukuje w wypowiedzi potrzebne informacje oraz cytuje odpowiednie fragmenty tekstu; • tworzy spójne wypowiedzi ustne oraz pisemne; • uczestniczy w dyskusji, uzasadnia własne zdanie, przyjmuje poglądy innych lub polemizuje z nimi; • przypisuje czytany utwór do właściwego rodzaju literackiego (epika, liryka, dramat); • omawia na podstawie poznanych dzieł literackich i innych tekstów kultury podstawowe, ponadczasowe zagadnienia egzystencjalne; • interpretuje głosowo wybrane

		<p>Naród, Państwo, Orzeł Biały;</p> <ul style="list-style-type: none"> • ćwiczenia 7, 8 na s. 158 oraz 4 na s. 160 w podręczniku do kształcenia literacko-kulturowego – samodzielna praca uczniów. <p>Zadanie domowe Porozmawiaj z rodzicami, jak wyglądało życie podczas stanu wojennego w Polsce? Jak odebrali rodzice to, co przeżyli? Dlaczego doszło do stanu wojennego? Zapisz w zeszycie wspomnienia rodziców w formie kartki z pamiętnika lub wywiadu.</p>	<p>Ojczyzna, Naród, Państwo, Orzeł Biały;</p> <ul style="list-style-type: none"> • gromadzi informacje na temat życia Polaków w realiach stanu wojennego; • redaguje kartkę z pamiętnika lub wywiad. 	<p>względem stylistycznym, leksykalnym, ortograficznymi i składniowym, wartościowy merytorycznie wywiad, prezentując realia życia w stanie wojennym.</p>	<p>utwory literackie (recytowane w całości lub we fragmentach);</p> <ul style="list-style-type: none"> • wskazuje funkcje użytych w utworze środków stylistycznych; • odróżnia informacje o faktach od opinii; • rozpoznaje różnice między fikcją a kłamstwem; • rozpoznaje wypowiedzi o charakterze emocjonalnym i perswazyjnym; • rozpoznaje intencje wypowiedzi;
J. Kaczmarek <i>Mury</i> , s. 161.	5. Historia współczesna – zniewoleni przez system – <i>Mury</i> J. Kaczmarek*	<ul style="list-style-type: none"> • Krótkie przypomnienie wiadomości z poprzedniej lekcji; • odczytanie zadań domowych przez kilku uczniów i dyskusja na temat stanu wojennego, przyczyn jego wprowadzenia; • zapisanie tematu lekcji; • burza mózgów: <i>Z czym kojarzy ci się mur?</i> – zapiski uczniów w zeszycie w formie metaplanu; • uczniowie wysłuchują <i>Murów</i> w wykonaniu J. Kaczmarek i śledzą tekst z podręcznika; • analiza utworu w kontekście informacji, które uczniowie zdobyli w rozmowach z rodzicami; • rola śpiewaka; • J. Kaczmarek – bard Solidarności; • dyskusja: <i>Czy zgadzasz się ze stwierdzeniem, że poeta, bard jest sumieniem narodu?</i> <p>Zadanie domowe Napisz, jakie cechy, wg ciebie, powinna mieć dobra żona?</p>	<ul style="list-style-type: none"> • aktywnie uczestniczy w dyskusji na temat stanu wojennego, dzieli się wiedzą i spostrzeżeniami zdobytymi od rodziców; • wypisuje synonimy i skojarzenia do słowa <i>mur</i>; • korzystając ze wsparcia nauczyciela, analizuje i interpretuje utwór J. Kaczmarek; • zna i rozumie termin bard. <p>Potrafi przekazać proste informacje o Solidarności.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • wykazuje dużą wiedzę na temat stanu wojennego, przyczyn jego wprowadzenia; • aktywnie uczestniczy w dyskusji, wskazuje synonimy i skojarzenia do wyrazu <i>mur</i>; • przeprowadza poprawną, pełną analizę i interpretację utworu J. Kaczmarek – dostrzega analogię między sytuacją polityczną oświecenia i powstaniem hymnu <i>Święta miłości...</i> I. Krasickiego oraz <i>Mazurka Dąbrowskiego</i> J. Wybickiego, a okolicznościami powstania <i>Murów</i>. 	<ul style="list-style-type: none"> • stosuje zasady organizacji tekstu zgodne z wymogami gatunku, tworząc spójną pod względem logicznym i składniowym wypowiedź na zadany temat; • dokonuje starannej redakcji napisanego tekstu, poprawia ewentualne błędy językowe, ortograficzne oraz interpunkcyjne; • redaguje kartkę z pamiętnika.
I. Krasicki <i>Żona modna</i> , s. 163; F. Boucher <i>Markiza de Pompadour</i> (obraz), s. 163; J.P. Norblin <i>Sarmaci</i> (rysunek), s. 167.	6. Satyra jako gatunek literacki. Krytyka kosmopolityzmu w <i>Żonie modnej</i> .	<ul style="list-style-type: none"> • Wprowadzenie na temat satyry jako gatunku klasycznego; • cechy satyry, typy satyry (społeczna, obyczajowa, polityczna); • odczytanie zadania domowego – krótki komentarz; 	<ul style="list-style-type: none"> • zna pojęcie satyry, wskazuje cechy gatunkowe satyry; • zna i rozumie pojęcie kosmopolityzm; • dokonuje oceny postaw męża i żony modnej, wyjaśnia relacje panujące między nimi; 	<ul style="list-style-type: none"> • omawia satyrę jako gatunek, zna jej genezę, wyznaczniki gatunkowe, eksponuje jej klasyczną budowę, dydaktyzm; • wyjaśnia, na czym polega krytyka kosmopolityzmu w utworze, ilustruje swoją wypowiedź odpowiednimi 	

		<ul style="list-style-type: none"> • zapisanie tematu i odczytanie satyry; • analiza i interpretacja – wprowadzenie pojęcia kosmopolityzm; • cechy charakteru męża, żony; relacje między małżeństwem; • rozważania, co w satyrze podlega krytyce, odwołanie się do hasel epoki oświecenia; • praca w grupach: 1. Satyra na współczesną „pannę modną”. 2. Satyra na współczesnego „modnego kawalera”. 	<ul style="list-style-type: none"> • dostrzega dydaktyzm i ironię zawartą w utworze; • potrafi wskazać w satyrze oświeceniowe hasła; • potrafi współpracować w grupie 	<p>cytatami;</p> <ul style="list-style-type: none"> • krytycznie ocenia relacje między mężem i żoną, wskazując na interesowność obu stron; • wykazuje związek utworu z hasłami oświeceniowymi i sytuacją w Polsce; • potrafi efektywnie i twórczo współpracować w grupie. 	
Molier <i>Tartuffe, czyli Świętoszek</i> , s. 168.	7. Geneza <i>Świętoszka</i> . Cechy klasycznej komedii. 8. Tartuffe – człowiek o dwóch obliczach. 9. <i>Świętoszek</i> Moliera satyrą na XVIII-wieczne społeczeństwo. 10. Oglądamy fragmenty <i>Świętoszka</i> *	<ul style="list-style-type: none"> • Nauczyciel przekazuje informacje na temat Moliera, miejsca jego twórczości w literaturze francuskiej, europejskiej, okoliczności powstania utworu; • omawia cechy klasycznej komedii, wprowadza pojęcie zakończenie molierowskie; • budowa komedii, charakterystyka Tartuffe’a (wyeksponowanie różnych możliwości postrzegania i oceny głównego bohatera); • wprowadzenie pojęć bigoteria i dewocja; • wskazanie dydaktycznych walorów komedii – napiętnowanie zakłamania i dwulicowości XVIII-wiecznego społeczeństwa francuskiego; • pisanie recenzji ze spektaklu teatralnego <i>Świętoszek</i>. 	<ul style="list-style-type: none"> • wie, kim był Molier, potrafi wymienić przykłady utworów pisarza; • wyjaśnia przyczyny powstania utworu, dostrzega jego dydaktyczny wydzźwięk, protest przeciw zakłamaniu i dwulicowości; • rozumie pojęcia bigoteria i dewocja; • zna cechy komedii klasycznej; • rozumie i prawidłowo wyjaśnia pojęcie molierowskie zakończenie; • pracuje z tekstem, wyszukując informacje i cytaty na określony temat; • redaguje charakterystykę postaci; • ocenia społeczeństwo XVIII-wiecznej Francji; • korzystając z pomocy i wskazówek nauczyciela, redaguje recenzję ze spektaklu teatralnego. 	<ul style="list-style-type: none"> • potrafi omówić twórczość Moliera i jego wpływ na rozwój klasycyzmu w literaturze francuskiej i europejskiej; • zna cechy komedii klasycznej; • wyjaśnia genezę <i>Świętoszka</i>; • analizuje utwór: właściwie ocenia postawy bohaterów komedii, popierając swoją argumentację cytatami z utworu; • redaguje charakterystykę głównego bohatera poprawną pod względem leksykalnym, gramatycznym, składniowym, stylistycznym, ortograficznym i formalnym, stosuje cytaty; • redaguje pełną, poprawną recenzję ze spektaklu teatralnego, nie popełnia błędów stylistycznych, gramatycznych, składniowych i ortograficznych. 	<ul style="list-style-type: none"> • wyszukuje w wypowiedzi potrzebne informacje oraz cytuje odpowiednie fragmenty tekstu; • przedstawia najistotniejsze treści wypowiedzi w takim porządku, w jakim występują one w tekście; • tworzy spójne wypowiedzi ustne oraz pisemne; • uczestniczy w dyskusji, uzasadnia własne zdanie, przyjmuje poglądy innych lub polemizuje z nimi; • przypisuje czytany utwór do właściwego rodzaju literackiego (epika, liryka, dramat); • wskazuje elementy dramatu, takie jak: akt, scena, tekst główny, tekst poboczny, monolog, dialog; • omawia na podstawie poznanych dzieł literackich i innych tekstów kultury podstawowe, ponadczasowe zagadnienia egzystencjalne; • wskazuje funkcje użytych w utworze środków stylistycznych; • stosuje zasady organizacji tekstu zgodne z wymogami
I. Krasicki <i>Wstęp do bajek, Słowik i szczygiel</i> , s. 176, <i>Kulawy i ślepy</i> , s. 177, <i>Lew i zwierzęta</i> , s. 178,	11. Na czym polega uniwersalizm bajek I. Krasickiego?	<ul style="list-style-type: none"> • Wykład nauczyciela na temat genezy bajki; • wprowadzenie pojęć: bajka ezopowa, alegoryczna, epigramatyczna, narracyjna; 	<ul style="list-style-type: none"> • potrafi zdefiniować bajkę, podać jej cechy gatunkowe; • wyjaśnia pojęcie morala; • klasyfikuje bajki, dzieląc je na narracyjne i epigramatyczne; 	<ul style="list-style-type: none"> • omawia pochodzenie bajki jako gatunku, posługując się poprawną terminologią wprowadzoną przez nauczyciela; • dobrze rozpoznaje i klasyfikuje bajki 	

<p>Podróżny, s. 180.</p>		<ul style="list-style-type: none"> • rozwój bajki na przestrzeni wieków • analiza i interpretacja bajek I. Krasickiego – wykazanie uniwersalizmu bajek (notatka w formie tabelarycznej); • ćw. 1 na s. 179 podręcznika do kształcenia literacko-kulturowego – schemat przy analizie bajki <i>Lew i zwierzęta</i>. <p>Zadanie domowe Odnosząc się do wybranych bajek I. Krasickiego i swoich obserwacji, udowodnij, że bajki I. Krasickiego są nadal aktualne – rozprawka.</p> <p>Dla uczniów z orzeczeniem PPP: Opisz taką sytuację z życia, w której zło zostało zwyciężone przez dobro.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • dokonuje analizy i interpretacji bajek I. Krasickiego – wyszukuje moral; • wskazuje uniwersalizm i ponadczasowość omawianych tekstów; • samodzielnie pracuje z tekstem literackim, wykorzystując polecenia zawarte w ćw. 1 na s. 179 podręcznika; • potrafi poprawnie zredagować rozprawkę, stosując argumentację; • dostrzega analogię między życiem codziennym a prawdami moralnymi zawartymi w bajkach. 	<p>ze względu na budowę wersyfikację;</p> <ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia, na czym polega uniwersalizm bajek I. Krasickiego, odwołując się do konkretnych przykładów; • wskazuje środki poetyckie występujące w bajkach i określa ich funkcje; • potrafi zredagować rozprawkę, posługując się piękną literacką polszczyzną, logicznie argumentując, przywołując cytaty na poparcie swojego stanowiska. 	<p>gatunku, tworząc spójną pod względem logicznym i składniowym wypowiedź na zadany temat;</p> <ul style="list-style-type: none"> • dokonuje starannej redakcji tekstu napisanego, poprawia ewentualne błędy językowe, ortograficzne oraz interpunkcyjne; • redaguje rozprawkę. • ze zrozumieniem posługuje się pojęciami dotyczącymi wartości pozytywnych i ich przeciwieństw oraz określa postawy z nimi związane; • rozpoznaje odmiany gatunkowe literatury popularnej.
<p>S. Mrożek <i>Podejrzenie</i>, s. 181; P. Michałowski <i>Żydzi</i> (obraz), s. 182.</p>	<p>12. Stereotypy i uprzedzenia. <i>Podejrzenie</i> S. Mrożka jako egzemplifikacja antysemityzmu.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Wprowadzenie pojęcia stereotyp; • synonimy do słowa uprzedzenie; • odczytanie tekstu bajki S. Mrożka – analiza; • wyeksponowanie zjawiska antysemityzmu, rasizmu, stereotypu, manipulacji – dyskusja; • wprowadzenie pojęć: presja, agresja słowna, lobbying. <p>Zadanie domowe Podaj przykłady stereotypowych reakcji ludzi na określone sytuacje.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • zna i rozumie pojęcia: stereotyp, uprzedzenie, antypatia, rasizm, antysemityzm; • dostrzega ironię w opowiadaniu S. Mrożka; • wyjaśnia, do czego może doprowadzić manipulowanie innymi, wygłaszanie stereotypowych opinii; • potrafi przytoczyć przykłady stereotypów. 	<ul style="list-style-type: none"> • dyskutuje na temat szkodliwości posługiwania się stereotypami, manipulacją, odwołując się do omawianego tekstu literackiego; • podaje przykłady antysemityzmu, wykorzystując swoją wiedzę historyczną; • wskazuje skutki wywierania presji na innych, dostrzega manipulację i jej następstwa – komentuje i ocenia takie sytuacje, odwołując się do tekstu literackiego i własnych przemyśleń; • zna i tłumaczy pojęcie lobbying. 	
<p>S. Lem <i>Jak ocalał świat</i>, s. 183.</p>	<p>13. Opowiadanie S. Lema <i>Jak ocalał świat</i> ostrzeżeniem przed rozwojem cywilizacyjnym? Cechy literatury science fiction.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Wprowadzenie do lekcji; • zapisanie tematu; • uczniowie sporządzają mapę mentalną do hasła naukowiec; • odczytanie tekstu – analiza, wskazanie cech Kłapucjusza i Trurla – pseudonaukowcy (ich cechy – mapa mentalna); • rola fikcji literackiej oraz ironii; • wskazywanie neologizmów; • ostrzeżenie zawarte w tekście; • cechy literatury science fiction. 	<ul style="list-style-type: none"> • zna cechy literatury science fiction, wskazuje je w opowiadaniu S. Lema; • dostrzega różnicę między rzetelnym naukowcem i pseudonaukowcem; • potrafi wskazać pouczenie i ostrzeżenie zawarte w opowiadaniu S. Mrożka; • wyszukuje w tekście elementy humorystyczne, neologizmy – określa ich funkcję. 	<ul style="list-style-type: none"> • zna cechy literatury science fiction i potrafi wskazać je w omawianym utworze S. Lema; • omawia wpływ S. Lema na rozwój gatunku science fiction; • prawidłowo odczytuje i interpretuje przesłanie zawarte w utworze; • sprawnie analizuje tekst. 	
<p>Test czytania ze</p>	<p>14. Zadania wielokrotnego</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Test zamieszczony w podręczniku 	<ul style="list-style-type: none"> • rozwiązuje test poprawnie 	<ul style="list-style-type: none"> • rozwiązuje test poprawnie 	

zrozumieniem <i>Sprawdź swoją wiedzę</i> ze s. 189 podręcznika do kształcenia literacko-kulturowego.	wyboru (WW) bez tajemnic... Rozwiązujemy test o literaturze i architekturze oświecenia*.	do kształcenia literacko-kulturowego na s. 189–190, sprawdzający wiedzę uczniów na temat literatury i architektury epoki oświecenia, składający się głównie z zadań WW.	w 60 proc. lub więcej; • rozwiązuje test poprawnie w 40 proc.	w 95–100 proc.	
	15. Praca klasowa.	<ol style="list-style-type: none"> Opisz takie państwo i taki ustrój, który – twoim zdaniem – zapewni wszystkim ludziom możliwość szczęśliwego życia. Odnosząc się do wybranych utworów udowodnij, że literatura oświecenia miała uczyć, bawić, wychowywać i kształcić właściwe postawy obywatelskie. Czy <i>Świętoszek</i> może czegoś nauczyć współczesnego czytelnika? Jak sądzisz, czy współczesne społeczeństwo polskie jest tolerancyjne, czy też posługuje się stereotypami w ocenie innych nacji? Odwołaj się do poznanych tekstów literackich i własnych obserwacji. Napisz bajkę science fiction na dowolny temat. Zaprezentuj w niej swoje możliwości bawienia się językiem. 			

V. Wiara w potęgę uczucia					
Treści nauczania Liczba godzin: 15	Proponowany temat lekcji	Wprowadzane pojęcia, zagadnienia, terminy, sposób realizacji materiału	Opis oczekiwanych osiągnięć ucznia		Wymagania wynikające z podstawy programowej Uczeń:
			podstawowych Uczeń:	ponadpodstawowych Uczeń:	
Wprowadzenie do rozdziału 5. <i>Wiara w potęgę uczucia</i> , podręcznik do kształcenia literacko-kulturowego, s. 193.	1–2. Romantyzm jako epoka literacka.	<ul style="list-style-type: none"> Wykład nauczyciela na temat nowej epoki: ramy czasowe, główne nurty literatury, prymat uczucia nad rozumem, rola wiary, specyfika literatury polskiej; spór romantyków z klasykami. 	<ul style="list-style-type: none"> potrafi przekazać podstawowe informacje na temat epoki, ram czasowych, głównych nurtów literatury romantycznej; wie, czego dotyczył spór romantyków z klasykami. 	<ul style="list-style-type: none"> swobodnie wypowiada się na temat epoki, głównych nurtów literackich, filozofii; wyjaśnia istotę sporu między klasykami i romantykami; charakteryzuje specyfikę polskiego romantyzmu warunkowaną sytuacją społeczno-polityczną (zabory, zsyłki, prześladowania). 	<ul style="list-style-type: none"> wyszukuje w wypowiedzi potrzebne informacje oraz cytuje odpowiednie fragmenty tekstu; przedstawia najistotniejsze treści wypowiedzi w takim porządku, w jakim występują one w tekście; tworzy spójne wypowiedzi ustne oraz pisemne;
A. Mickiewicz <i>Romantyczność</i> , s. 194; T. Axentowicz <i>Starzec i dziewczyna</i> (obraz), s. 195.	3. <i>Czucie i wiara silniej mówi do mnie niż mędrca szkiełko i oko</i> – <i>Romantyczność</i> A. Mickiewicza jako manifest romantyzmu i głos w walce z klasykami.	<ul style="list-style-type: none"> Odczytanie tekstu ballady – analiza i interpretacja; wydarzenia w utworze – stanowisko starca i narratora, reakcja ludzi; interpretacja i przesłanie ostatniej strofy utworu; ballada jako gatunek synkretyczny. Zadanie domowe 1. Naucz się na pamięć ballady <i>Romantyczność</i>. 2. Skąd wywodzi się nazwa <i>romantyzm</i>? Skorzystaj z rubryki <i>To warto wiedzieć</i> na s. 197 	<ul style="list-style-type: none"> zna gatunek synkretyczny – balladę, podaje jej cechy; analizuje i interpretuje balladę, wyodrębniając stanowisko starca i narratora (dostrzega polemikę między klasykami i romantykami); wskazuje elementy racjonalne i irracjonalne w utworze; wyjaśnia pochodzenie nazwy epoki. 	<ul style="list-style-type: none"> omawia balladę jako gatunek synkretyczny; wyjaśnia jej pochodzenie, wskazuje cechy, odwołując się do omawianego tekstu literackiego; dostrzega i wyjaśnia zawartą w balladzie aluzję do sporu między romantykami i klasykami, dodaje swój komentarz; prawidłowo interpretuje balladę; wyjaśnia pochodzenie nazwy epoki. 	<ul style="list-style-type: none"> uczestniczy w dyskusji, uzasadnia własne zdanie, przyjmuje poglądy innych lub polemizuje z nimi; przypisuje czytany utwór do właściwego rodzaju literackiego (epika, liryka, dramat).

		podręcznika do kształcenia literacko-kulturowego.			
W. Broniewski <i>Ballady i romanse</i> , s. 197; <i>Holocaust</i> (zdjęcie), s. 198.	4. Aluzja literacka. <i>Ballady i romanse</i> W. Broniewskiego.	<ul style="list-style-type: none"> Przypomnienie cech ballady – zwrócenie uwagi na tematykę, osadzenie czasowe wydarzeń; temat lekcji; odczytanie ballady W. Broniewskiego – analiza utworu, wskazanie nawiązań do <i>Romantyczności</i> A. Mickiewicza; wprowadzenie pojęcia aluzja literacka; krótka prezentacja multimedialna na temat Holocaustu wyjaśnienie pojęć Holocaust i Szoah. <p>Zadanie domowe</p> <ol style="list-style-type: none"> Sprzedź notatkę na temat Holocaustu Żydów w czasie II wojny światowej. Podaj źródło, z którego korzystałeś. Przeczytaj w domu balladę <i>Świtez</i> A. Mickiewicza – przygotuj się do opowiadania historii dziewczyny z jeziora. 	<ul style="list-style-type: none"> zna pojęcie aluzja literacka, potrafi je wytłumaczyć; dostrzega aluzje w analizowanym tekście literackim; zna i rozumie pojęcie Holocaust – potrafi podać przykłady Holocaustu, wykorzystując swoją wiedzę z historii II wojny światowej; wskazuje cechy ballady w utworze W. Broniewskiego; wyszukuje w tekście aluzje do <i>Romantyczności</i> A. Mickiewicza i je komentuje; sporządza samodzielnie notatkę na temat Holocaustu, docierając do materiałów źródłowych i podając źródło informacji. 	<ul style="list-style-type: none"> swobodnie wypowiada się na temat ballady jako gatunku; wskazuje cechy ballady w utworze W. Broniewskiego; definiuje i rozumie pojęcie aluzji literackiej; wskazuje samodzielnie i komentuje aluzje literackie zawarte w utworze W. Broniewskiego; wykazuje się obszerną wiedzą na temat Holocaustu, przytacza przykłady z historii; sporządza obszerną merytoryczną notatkę. 	
A. Mickiewicz <i>Świtez</i> , s. 199; J. Fałat <i>Świtez</i> (obraz), s. 200 i s. 205.	5. Nastrojowość ballad na przykładzie <i>Świtezi</i> . 6. Historia dziewczyny z jeziora – ludowe kryteria oceny świata.	<ul style="list-style-type: none"> Opowiadanie treści ballady; wygląd jeziora i jego okolic – praca z tekstem; środki poetyckie i ich funkcja w budowaniu nastroju – ćw. 2 na s. 206 podręcznika do kształcenia literacko-kulturowego; prawda i zmyślenie – historia i fikcja literacka w balladzie; ludowe kryteria oceny świata – wyszukiwanie cytatów; analiza obrazów J. Fałata jako komentarza do ballady. <p>Zadanie domowe</p> <ol style="list-style-type: none"> Encyklopedyczna notatka o <i>Świtezi</i> – ćw. 8 na s. 206 podręcznika do kształcenia literacko-kulturowego. Przeczytaj inną (dowolną) balladę A. Mickiewicza i krótko ją streść. 	<ul style="list-style-type: none"> zna treść ballady <i>Świtez</i>; wyszukuje w tekście fragmenty ilustrujące nastrojowość ballady; nazywa środki poetyckie służące budowaniu nastroju; zna pojęcie fikcji literackiej, potrafi opowiedzieć historię dziewczyny z jeziora; zna zjawisko retrospekcji; zauważa i komentuje ludowe kryteria oceny świata w balladzie – wyszukuje cytaty; dostrzega związek obrazu J. Fałata z balladą; redaguje notatkę o Świtezi i streszcza dowolną balladę A. Mickiewicza. 	<ul style="list-style-type: none"> wykazuje wiedzę na temat ballady jako gatunku; potrafi powiązać balladę <i>Świtez</i> z biografią A. Mickiewicza; swobodnie omawia i wskazuje elementy tworzące nastrojowość utworu, wykazuje się znajomością środków poetyckich, przytacza stosowne cytaty na poparcie swoich słów; wyjaśnia budowę utworu – zauważa zjawisko retrospekcji; samodzielnie wskazuje w tekście cytaty odzwierciedlające ludowe kryteria oceny świata – poprawnie je komentuje; omawia obraz J. Fałata, uzasadnia jego powiązanie z utworem; redaguje poprawną notatkę o <i>Świtezi</i> oraz streszcza wybraną balladę A. Mickiewicza. 	
A. Mickiewicz	7. Problem winy i kary –	• Geneza <i>Dziadów</i>	• zna treść dramatu	• dobrze zna treść <i>Dziadów cz. II</i> ,	• wskazuje elementy dramatu,

<p><i>Dziady cz. II</i>, s. 207; J. Chelmoński <i>Noc gwiazdzista</i> (obraz), s. 208; Rafael Santi <i>Aniolki</i> (fragment obrazu), s. 209; J.A. Grimshaw <i>Zjawa nocna</i> (obraz), s. 213; J. Chelmoński <i>Krzyż w zadymce</i> (obraz), s. 215; G. Gwozdecki <i>Księżyc</i> (obraz) s. 217; W. Gerson <i>Zjawa Barbary Radziwillówny</i> (obraz), s. 218; J.A. Grimshaw <i>Noc świętojańska</i> (obraz), s. 221; D. Terakowska, <i>Tam, gdzie spadają Anioły</i>, s. 225; G. d'Arpo <i>Anioł</i> (obraz), s. 235.</p>	<p>ludowe kryteria oceny świata w <i>Dziadach cz. II</i>. 8. Czego <i>Dziady</i> mogą uczyć współczesnego człowieka? Powtórzenie wiadomości o dramacie. 9. Wierzyć czy być racjonalistą? – D. Terakowska <i>Tam, gdzie spadają Anioły*</i>.</p>	<p>A. Mickiewicza; • budowa utworu; • ludowość <i>Dziadów cz. II</i> – ludowe kryteria oceny świata w dramacie; • uniwersalizm prawd moralnych wygłaszanych przez duchy; • przesłanie do żywych zawarte w <i>Dziadach cz. II</i>; • różnica między dramatem romantycznym i antycznym – rola chóru; • fatum a los człowieka w XIX w.; • analiza obrazów zawartych w podręczniku – w kontekście tekstu dramatu; • analiza i interpretacja fragmentu powieści D. Terakowskiej, nawiązanie do poznanego w I klasie tekstu <i>Oskar i pani Róża</i> E.E. Schmitta – elementy wspólne; • postawy członków rodziny wobec śmiertelnej choroby Ewy (racjoniści – idealisci); • wprowadzenie pojęcia angelologia. Zadanie domowe 1. Napisz instrukcję postępowania na wypadek spotkania z Aniołem. Skorzystaj z podręcznika do kształcenia językowego, s. 160, temat <i>Instrukcja</i> lub: 2. Opisz Anioła z obrazu G. d'Arpa. Skorzystaj ze wskazówek w podręczniku do kształcenia językowego, s. 171.</p>	<p>A. Mickiewicza, potrafi wyjaśnić jego genezę; • tłumaczy tytuł; • wskazuje prawdy moralne zawarte w <i>Dziadach cz. II</i> – dostrzega ich uniwersalizm i ponadczasowość; • wskazuje najważniejsze różnice między dramatem romantycznym i tragedią antyczną; • stara się poprawnie skomentować obrazy zamieszczone w podręczniku, korespondujące z omawianym utworem; • zna fragment powieści D. Terakowskiej; • wskazuje elementy świata przedstawionego; • dokonuje oceny postaw bohaterów, komentuje ich zachowania – potrafi nawiązać do innych utworów o podobnej tematyce; • zna i rozumie pojęcia: <i>racjonalista, idealista, angelologia</i>; • redaguje instrukcję.</p>	<p>swobodnie, poprawnie omawia treść utworu; • dostrzega jego uniwersalizm i dydaktyzm oraz cechy typowe dla literatury romantycznej; • wyszukuje w tekście cytaty zawierające ludowe kryteria oceny świata; • wyjaśnia genezę utworu, tytuł; • sprawnie porównuje tragedię antyczną i dramt romantyczny – wskazuje podobieństwa i różnice; • samodzielnie analizuje i interpretuje tekst D. Terakowskiej, odnosząc się do wcześniej poznanych utworów ukazujących dramt z powodu śmiertelnej choroby dziecka; • posługuje się poprawnie terminami: <i>racjonalista, idealista, ateista, angelologia</i>; • redaguje poprawną instrukcję.</p>	<p>takie jak: akt, scena, tekst główny, tekst poboczny, monolog, dialog; • omawia na podstawie poznanych dzieł literackich i innych tekstów kultury podstawowe, ponadczasowe zagadnienia egzystencjalne; • wskazuje funkcje użytych w utworze środków stylistycznych; • stosuje zasady organizacji tekstu zgodnie z wymogami gatunku, tworząc spójną pod względem logicznym i składniowym wypowiedź na zadany temat; • dokonuje starannej redakcji tekstu napisanego ręcznie i na komputerze, poprawia ewentualne błędy językowe, ortograficzne oraz interpunkcyjne; • dostosowuje odmianę i styl języka do gatunku, w którym się wypowiada; • redaguje opis i instrukcję.</p>
<p>J. Słowacki, <i>Balladyna</i> (fragment), s. 237.</p>	<p>10. Czy można osiągnąć szczęście kosztem innych? – fragmenty <i>Balladyny</i>. 11. Do czego może doprowadzić żądza władzy? Oceniamy postępowanie <i>Balladyny</i>. 12. Czy zbrodniarz odczuwa wyrzuty sumienia? Opis przeżyć wewnętrznych</p>	<p>• Geneza <i>Balladyny</i> J. Słowackiego; • omówienie świata przedstawionego utworu; • zgromadzenie słownictwa i cytatów do charakterystyki porównawczej sióstr – ćwiczenia redakcyjne; • dramat władzy w <i>Balladynie</i> – ocena postępowania <i>Balladyny</i></p>	<p>• zna przypowieść o Kainie i Abla (Biblia, Księga Rodzaju), rozumie pojęcie kainowe piętno – potrafi je wytłumaczyć; • zna treść tragedii J. Słowackiego <i>Balladyna</i>; • wskazuje cechy świadczące o przynależności utworu do ludowego nurtu literatury</p>	<p>• potrafi omówić i zinterpretować uniwersalizm przypowieści o Kainie i Abla; • rozumie pojęcie kainowe piętno i potrafi je właściwie zastosować w ocenach określonych bohaterów literackich; • dokonuje wyczerpującej analizy <i>Balladyny</i>, eksponując destrukcyjną siłę władzy;</p>	<p>• wskazuje elementy dramatu, takie jak: akt, scena, tekst główny, tekst poboczny, monolog, dialog; • omawia na podstawie poznanych dzieł literackich i innych tekstów kultury podstawowe, ponadczasowe zagadnienia egzystencjalne; • stosuje zasady organizacji tekstu zgodnie z wymogami gatunku,</p>

	Balladyny (ćwiczenia redakcyjne).	jako: córki, siostry, żony, władczyni; • cechy dramatu romantycznego – zebranie i usystematyzowanie wiadomości.	(eksponuje elementy racjonalne i irracjonalne w <i>Balladynie</i>); • odtwarza przebieg wydarzeń; • potrafi ocenić i porównać postępowanie Aliny i Balladyny; • dostrzega dramat żączy władzy i jego destrukcyjny wpływ na psychikę ludzką.	• wskazuje elementy typowe dla dramatu romantycznego (podaje wyznaczniki tego gatunku); • robi syntezę wiadomości o dramacie i o tragedii, omawiając ich genezę, wyznaczniki rodzajowe gatunkowe.	tworząc spójną pod względem logicznym iskładniowym wypowiedź na zadany temat; • dokonuje starannej redakcji tekstu napisanego ręcznie i na komputerze, poprawia ewentualne błędy językowe, ortograficzne oraz interpunkcyjne.
Test czytania ze zrozumieniem <i>Sprawdź swoją wiedzę, Tekst I</i> , s. 265 podręcznika do kształcenia literacko-kulturowego.	13. Co wiemy o romantyzmie? Doskonalimy umiejętność czytania ze zrozumieniem*.	• Test <i>Sprawdź swoją wiedzę</i> ze s. 265 podręcznika do kształcenia literacko-kulturowego poświęcony roli polskiej kobiety w romantyzmie.	• rozwiązuje poprawnie test w 60 proc. lub więcej; • rozwiązuje test poprawnie w 40 proc.	• rozwiązuje test poprawnie w 95–100 proc.	
14–15. Praca klasowa.	Proponowane tematy: 1. Streść wybraną balladę A. Mickiewicza. Wskaż zawarte w niej pouczenie. 2. <i>Czucie i wiara silniej mówi do mnie niż mędrca szkiełko i oko</i> – jakie utwory romantyczne realizują tę zasadę? Czy we współczesnym świecie ludzie kierują się chętniej sercem czy rozumem? Uzasadnij swoje zdanie. 3. Czy żądza władzy może zniszczyć człowieka? W swoich rozważaniach odnieś się do poznanych utworów literackich, przykładów z historii i własnych przemyśleń. 4. <i>Ta ma pod rzesą węgle – ta fijołki</i> – charakterystyka porównawcza Aliny i Balladyny. 5. <i>Teraz wszystko na nowo odradza się z twarzą okropniejszą</i> – opis przeżyć wewnętrznych Balladyny.				

VI. Polaków marzenia o wolności					
Treści nauczania Liczba godzin: 15	Proponowany temat lekcji	Wprowadzane pojęcia, zagadnienia, terminy, sposób realizacji materiału	Opis oczekiwanych osiągnięć ucznia		Wymagania wynikające z podstawy programowej Uczeń:
			podstawowych Uczeń:	ponadpodstawowych Uczeń:	
A. Mickiewicz <i>Pan Tadeusz, Księga pierwsza. Gospodarstwo</i> , s. 270.	1. Jak wyglądał XIX-wieczny dworek szlachecki?	• Wprowadzenie do utworu – przyczyny emigracji Polaków, geneza Pana Tadeusza ; • prezentacja multimedialna – dworki szlacheckie w XIX w.; • odczytanie tekstu i analiza; • środki poetyckie i ich funkcja (epitety, epitety malarskie, metafory, ożywienie, wiersz sylabotoniczny – cechy); • ustny opis dworku i szkic w zeszycie – mapa mentalna.	• zna genezę utworu, prawidłowo klasyfikuje przynależność gatunkową (epopeja narodowa), wymienia cechy epopei ; • rozumie pojęcie zajazd i inwokacja ; • ustnie opisuje dworek , wyciąga wnioski na temat mieszkańców na podstawie urzędzenia i wystroju dworu; • zna pojęcia opis statyczny	• wykazuje wiedzę na temat okoliczności powstania utworu, wpływu na polskich emigrantów oraz Polaków w kraju; • swobodnie i poprawnie analizuje omawiane fragmenty <i>Pana Tadeusza</i> , przytacza odpowiednie cytaty na poparcie swojego stanowiska; • potrafi omówić strukturę wersyfikacyjną utworu (wiersz sylabotoniczny, 13-zgłoskowy); • sprawnie nazywa środki poetyckie,	• przedstawia propozycję odczytania konkretnego tekstu kultury i uzasadnia ją; • uwzględnia w interpretacji potrzebne konteksty, np. biograficzny, historyczny; • interpretuje głosowo wybrane utwory literackie; • przedstawia najistotniejsze treści wypowiedzi w takim porządku, w jakim występują one w tekście;

		<p>Zadanie domowe Co możesz powiedzieć o mieszkańcach Soplicowa na podstawie opisu dworu?</p>	<p>i opis dynamiczny.</p>	<p>określa ich funkcje; • zna cechy epopei narodowej; • dokonuje oceny postępowania Gerwazego, Jacka Soplicy; • bardzo aktywnie uczestniczy w grze dydaktycznej, prezentuje racjonalne argumenty uzasadniające jego stanowisko, potrafi przekonać innych do swoich racji; • przygotowuje prezentację multimedialną wzbogacającą zajęcia.</p>	<p>• tworzy spójne wypowiedzi ustne oraz pisemne; • uczestniczy w dyskusji, uzasadnia własne zdanie, przyjmuje poglądy innych lub polemizuje z nimi; • przypisuje czytany utwór do właściwego rodzaju literackiego (epika, liryka, dramat).</p>
	2. Opisujemy Soplicowo*.	<p>• Ćwiczenia redakcyjne; • przypomnienie terminów opis statyczny i dynamiczny – środki językowe; • samodzielna praca uczniów. Zadanie domowe Przeczytaj fragment <i>Księgi drugiej</i> na s. 272–277 podręcznika do kształcenia literacko-kulturowego.</p>			
A. Mickiewicz <i>Pan Tadeusz, Księga druga. Zamek</i> , s. 272.	3. Dlaczego Gerwazy poprzysiągł zemstę? – dzieje zamku i rodu Horeszków.	<p>• Analiza opowieści Gerwazego – wydarzenia historyczne, przyczyny nienawiści do Sopliców (Jacka); • echa tradycji szlacheckiej – urzędy w dawnej Rzeczypospolitej; • wyjaśnienie zwrotu podać czarną polewkę. Zadanie domowe Przeczytaj <i>Spowiedź Jacka Soplicy</i>, (s. 278, podręcznik do kształcenia literacko-kulturowego) i sporządź w zeszycie plan dekompozycyjny dotyczący losów bohatera.</p>	<p>• potrafi poprawnie opowiedzieć dzieje Horeszków, zachowując chronologię; • posługuje się poprawną polszczyzną.</p>		
A. Mickiewicz <i>Pan Tadeusz. Księga dziesiąta. Emigracja. Jacek</i> , s. 278; M.E. Andriolli, <i>Spowiedź Jacka Soplicy</i> (rysunek), s. 279.	4. Dzieje Jacka Soplicy – bohatera dynamicznego.	<p>• Odczytanie zadania domowego przez chętnego ucznia – przypomnienie wiadomości o rodzajach planu (ramowy, szczegółowy, kompozycyjny, dekompozycyjny); • zapisanie tematu; • przypomnienie pojęcia bohater dynamiczny; • gry dydaktyczne: <i>Decyzja należy do ciebie: Jacek Soplica – bohater czy zdrajca?</i></p>	<p>• zna znaczenie zwrotu podać czarną polewkę; • wymienia nazwy urzędów dawnej Rzeczypospolitej; • sporządza plan dekompozycyjny fragmentu utworu; • opowiada dzieje Jacka Soplicy – dokonuje oceny bohatera, zna i rozumie pojęcie bohater dynamiczny; • aktywnie uczestniczy w grze dydaktycznej, dyskutuje, uzasadnia swoje wybory.</p>		
A. Fredro <i>Zemsta</i> (fragment), s. 286.	5. Jak to z <i>Zemstą</i> było? – geneza komedii. 6. W królestwie intrygi –	<p>• Hrabia Fredro i jego twórczość na tle epoki romantyzmu – porównanie z twórcami utworów</p>	<p>• zna genezę utworu i treść komedii; • potrafi samodzielnie omówić</p>	<p>• potrafi wskazać te elementy z biografii A. Fredry, które miały wpływ na powstanie <i>Zemsty</i>;</p>	<p>• wskazuje elementy dramatu, takie jak: akt, scena, tekst główny, tekst poboczny,</p>

	<p>zabiegi Raptusiewicza i Milczka, by pozbyć się nie milego sąsiada. 7. <i>Tych dwóch ludzi: ogień – woda</i> – charakterystyka porównawcza Cześnika i Rejenta. 8. Z czego śmiejemy się w <i>Zemście</i> – humor fredrowski.</p>	<p>patriotycznych; • odbiór społeczny twórczości A. Fredry przez współczesnych; • omówienie okoliczności powstania utworu; • umiejscowienie akcji – rzeczywistość i fikcja literacka w <i>Zemście</i>; • elementy świata przedstawionego, bohaterowie komedii; • gromadzenie materiału do charakterystyki porównawczej Cześnika i Rejenta; • komizm w <i>Zemście</i> (słowny, sytuacyjny, komizm postaci – Papkin); • bogacenie słownictwa oceniającego (synonimy, antonimy, wyrazy bliskoznaczne); • przypomnienie i utrwalenie wiadomości o dramacie i komedii jako jednym z jego gatunków.</p>	<p>świat przedstawiony w utworze; • wyodrębnia wątki główne i poboczne, łącząc je z określonymi postaciami; • prezentuje zawiłą intrygę; • ocenia bohaterów <i>Zemsty</i>, redaguje charakterystykę porównawczą; • dostrzega elementy komiczne w utworze, zna podstawowe cechy komedii jako gatunku dramatycznego; • dysponuje podstawową wiedzą o dramacie jako rodzaju literackim.</p>	<p>• ocenia rolę i miejsce pisarza w literaturze romantycznej; • sprawnie omawia tekst <i>Zemsty</i>, przeprowadza dogłębną analizę – dowodzi, wnioskuje, popiera swoje wypowiedzi cytataми z utworu; • redaguje piękną charakterystykę porównawczą bohaterów <i>Zemsty</i>; • omawia na przykładzie <i>Zemsty</i> genezę i cechy dramatu jako rodzaju literackiego oraz komedii jako gatunku.</p>	<p>monolog, dialog; • omawia na podstawie poznanych dzieł literackich i innych tekstów kultury podstawowe, ponadczasowe zagadnienia egzystencjalne; • wskazuje funkcje użytych w utworze środków stylistycznych; • stosuje zasady organizacji tekstu zgodnie z wymogami gatunku, tworząc spójną pod względem logicznym i składniowym wypowiedź na zadany temat; • dokonuje starannej redakcji tekstu napisanego, poprawia ewentualne błędy językowe, ortograficzne oraz interpunkcyjne.</p>
<p>A. Mickiewicz <i>Reduta Ordona</i>, s. 292; pomnik J.K. Ordona (zdjęcie), s. 295.</p>	<p>9. Nurt narodowowyzwoleńczy w literaturze romantyzmu – <i>Reduta Ordona</i>. Prawda historyczna a legenda.</p>	<p>• Wydarzenia historyczne a fikcja literacka w <i>Reducie Ordona</i>; • rola liryki apelującej; • charakterystyka Ordona; • cechy poezji batalistycznej – tropy poetyckie oddające dramatyzm bitwy; • obraz cara despoty zawarty w utworze A. Mickiewicza; • <i>Konferencja prasowa z J. Ordonem</i> – gry dramowe; • dyskusja na temat krzepiącej siły liryki patriotycznej w okresie niewoli.</p>	<p>• zna prawdziwe losy porucznika J. Ordona; • rozumie zabieg poetycki A. Mickiewicza i jego patriotyczną rolę; • potrafi odtworzyć przebieg walk o redutę; • zna przykłady polskiej liryki patriotycznej i apelującej; • uczestniczy aktywnie w symulacji wywiadu z J. Ordonem.</p>	<p>• potrafi przeprowadzić pełną analizę i interpretację <i>Reduty Ordona</i> z uwzględnieniem kontekstu historycznego, roli utworu w okresie zaborów; • dokonuje oceny społeczeństwa polskiego, cara; • potrafi scharakteryzować nurt liryki patriotycznej okresu niewoli; • aktywnie uczestniczy w grach symulacyjnych.</p>	<p>• przedstawia propozycję odczytania konkretnego tekstu kultury i ją uzasadnia; • uwzględni w interpretacji potrzebne konteksty, np. biograficzny, historyczny; • interpretuje głosowo wybrane utwory literackie (recytowane w całości lub we fragmentach).</p>
<p>C.K. Norwid <i>Moja piosnka [II]</i>, s. 296; J. Fałat <i>Bocianie gniazdo</i> (obraz), s. 297; J. Pietrzak <i>Żeby Polska</i>, s. 298; <i>Wóz Drzymały</i> (rysunek)</p>	<p>10. <i>Do kraju tego, gdzie kruszynę chleba...</i> – uczucia emigranta w <i>Mojej piosnce [II]</i>.</p>	<p>• Drama: uczniowie wyobrażają sobie, że są emigrantami, nie widzieli długo Ojczyzny. Każdy ma dokończyć zdanie: <i>Najbardziej tęsknię za...</i> • dyskusja podsumowująca; • rozważania o tym, dłaczego Polacy dziś emigrują;</p>	<p>• stara się wczuć w rolę emigranta, nazywa uczucia, przeżycia tych, którzy przebywają z dala od ojczyzny; • dyskutuje na temat przyczyn emigracji współczesnej; • dokonuje analizy i interpretacji utworu</p>	<p>• dokonuje pełnej analizy i interpretacji <i>Mojej piosnki II</i>, odnosząc się do realiów historycznych; • wskazuje cechy gatunkowe piosenki w tekście C.K. Norwida; • dostrzega refleksyjny wymiar utworu, klasyfikuje go jako lirykę</p>	

<p>s. 299; <i>Chorągiew powstania styczniowego</i>, s. 299.</p>		<ul style="list-style-type: none"> • zapisanie tematu lekcji, odczytanie wiersza, analiza i interpretacja; • pojęcia: liryka refleksyjno-filozoficzna, liryka inwokacyjna, nostalgia; • polskie krajobrazy w wierszu – obraz J. Fałata; • interpretacja słów C.K. Norwida <i>Do tych, co mają tak za tak – nie za nie</i> (ich pochodzenie); • wysłuchanie hymnu J. Pietrzaka <i>Żeby Polska</i> – dyskusja na temat patriotyzmu, emigracji, współczesnego rozumienia słów <i>honor i ojczyzna</i> i ich znaczenia w utworze. <p>Zadanie domowe Ćw. 8, s. 299 podręcznika do kształcenia literacko-kulturowego.</p>	<p>C.K. Norwida pod kierunkiem nauczyciela;</p> <ul style="list-style-type: none"> • określa typ liryki, podmiot liryczny, adresata; • zna i rozumie pojęcie nostalgia; • porównuje obraz J. Fałata z obrazami kreowanymi w wierszu C.K. Norwida; • podaje cechy gatunkowe piosenki; • wyraża swoje zdanie na temat piosenki J. Pietrzaka, poczucia patriotyzmu w rozumieniu człowieka XXI w. 	<p>refleksyjno-filozoficzną, inwokacyjną;</p> <ul style="list-style-type: none"> • szeroko omawia zjawisko współczesnej emigracji, podając przyczyny; • prezentuje swoje zdanie na temat współczesnego rozumienia patriotyzmu i poczucia obowiązku wobec ojczyzny. 	
<p>Jan Paweł II, <i>Pamięć i tożsamość</i>, s. 300; <i>Jan Paweł II</i> (zdjęcie), s. 301; <i>Grobowiec Jana Pawła II</i> (zdjęcie), s. 303.</p>	<p>11. Autorytety o potrzebie poczucia tożsamości narodowej – rozważania Jana Pawła II na temat ojczyzny i patriotyzmu*.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Odczytanie tekstu na lekcji; • praca ucznia z tekstem – wyszukiwanie i interpretowanie informacji; • określenie etymologii słowa ojczyzna, jego pierwotne znaczenie; • różnica między ojczyzną a ojczyzną ewangeliczną; • czym jest patriotyzm? – różnica między patriotyzmem i nacjonalizmem. 	<ul style="list-style-type: none"> • zna treść fragmentu rozważań Jana Pawła II; • rozumie pojęcie tożsamość narodowa; • potrafi wyjaśnić pochodzenie słowa ojczyzna; • dostrzega różnicę między pojęciami – ojczyzna i ojczyzna ewangeliczna; • samodzielnie stara się zdefiniować patriotyzm, porównać go z interpretacją Jana Pawła II; • zna i rozumie pojęcie: nacjonalizm, podaje przykłady nacjonalizmu. 	<ul style="list-style-type: none"> • odczytuje ze zrozumieniem fragment rozważań Jana Pawła II dotyczący tożsamości narodowej, poczucia patriotyzmu; • potrafi podać przykłady właściwych postaw obywatelskich i je omówić w świetle rozważań papieża; • dostrzega i komentuje różnicę między wprowadzanymi przez Jana Pawła II pojęciami – ojczyzna i ojczyzna ewangeliczna; • rozumie i wyjaśnia opozycję patriotyzm – nacjonalizm; • podaje przykłady skutków zachowań nacjonalistów, odwołując się do historii. 	<ul style="list-style-type: none"> • ze zrozumieniem posługuje się pojęciami dotyczącymi wartości pozytywnych i ich przeciwieństw oraz określa postawy z nimi związane, np. patriotyzm–nacjonalizm, tolerancja–nietolerancja, piękno–brzydota, rozpoznaje ich obecność w życiu oraz w literaturze i innych sztukach.
<p>J. Słowacki <i>Testament mój</i>, s. 306; <i>Juliusz Słowacki</i> (portret), s. 307; <i>Z. Herbert Testament</i>, s. 308.</p>	<p>12. <i>Testament mój</i> J. Słowackiego przesłaniem do współczesnych i przyszłych pokoleń Polaków.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Wprowadzenie do lekcji: <i>czym jest testament, kto kiedy i po co go sporządza?</i> • zapisanie tematu lekcji; • odczytanie wiersza – analiza utworu; • wprowadzenie pojęcia testament poetycki; • adresat utworu, przesłanie, liryka wyznania – liryka 	<ul style="list-style-type: none"> • zna i rozumie pojęcie testament, wyjaśnia funkcję tego dokumentu; • rozumie zwrot testament poetycki; • korzystając ze wskazówek nauczyciela, przeprowadza analizę utworu, wyodrębnia podmiot liryczny, adresata, typ liryki; 	<ul style="list-style-type: none"> • przeprowadza pełną, poprawną analizę i interpretację utworu, odnosząc się do biografii poety; • wskazuje elementy stylizacji, eksponuje cechy typowe dla testamentu; • prawidłowo nazywa środki poetyckie w utworze; • poprawnie interpretuje słowa: <i>A póki okręt walczył – siedziałem na</i> 	<ul style="list-style-type: none"> • przedstawia propozycję odczytania konkretnego tekstu kultury i uzasadnia ją; • uwzględnia w interpretacji potrzebne konteksty, np. biograficzny, historyczny; • interpretuje głosowo wybrane utwory literackie (recytowane w całości lub we fragmentach).

		<p>bezpośrednia;</p> <ul style="list-style-type: none"> • motywy charakterystyczne dla testamentu; • elementy autobiografii w utworze; • interpretacja słów <i>A póki okręt walczył – siedziałem na maszcie / A gdy tonął – z okrętem poszedłem pod wodę;</i> • wersyfikacja utworu. <p>Zadanie domowe Przeczytaj wiersz Z. Herberta (podręcznik do kształcenia literacko-kulturowego, s. 308) i korzystając z pytań pod tekstem, przeprowadź jego analizę oraz sporządź notatkę w zeszyście.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • wskazuje motywy charakterystyczne dla testamentu; • wyszukuje fragmenty odnoszące się do biografii poety; • stara się zinterpretować słowa <i>A póki okręt walczył – siedziałem na maszcie / A gdy tonął – z okrętem poszedłem pod wodę;</i> • przeprowadza analizę wiersza Z. Herberta w oparciu o pytania w podręczniku, samodzielnie sporządza notatkę. 	<p><i>maszcie / A gdy tonął – z okrętem poszedłem pod wodę,</i> odnosząc je do sytuacji Polski;</p> <ul style="list-style-type: none"> • przeprowadza obszerną, poprawną analizę i interpretację wiersza Z. Herberta, wykorzystując pytania zawarte w podręczniku. 	
Test czytania ze zrozumieniem <i>Sprawdź swoją wiedzę</i> na s. 310 podręcznika do kształcenia literacko-kulturowego.	13. Utrwalenie wiadomości o nurcie narodowowyzwoleńczym w literaturze romantyzmu – test*.	• Doskonalenie umiejętności analizy tekstu epickiego oraz lirycznego.	<ul style="list-style-type: none"> • rozwiązuje test poprawnie w 60 proc. lub więcej; • rozwiązuje test poprawnie w 40 proc. 	• rozwiązuje test poprawnie w 95–100 proc.	
	14–15. Praca klasowa.	<ol style="list-style-type: none"> 1. „<i>Jestem Papkin – lew północy</i>”, „<i>strzelec boski! rębacz diabli!</i>” – jak oceniasz Papkina? 2. Czy <i>Zemsta</i> może śmieszyć współczesnego czytelnika? – artykuł do szkolnej gazetki. 3. <i>Ojczyzna to wielki zbiorowy obowiązek</i> – czy zgadzasz się ze słowami C.K. Norwida? Odwołaj się do przykładów z historii i literatury. Jak współczesna młodzież rozumie poczucie obowiązku i patriotyzm? 4. Utwory, które uczą polskości i patriotyzmu. Odwołując się do poznanych utworów z epoki romantyzmu, udowodnij, że ich zadaniem było podtrzymanie poczucia tożsamości narodowej w społeczeństwie. 5. Opisz losy Jacka Soplicy i oceń jego postawę. 			

VII. W świecie mediów					
Treści nauczania Liczba godzin: 5	Proponowany temat lekcji	Wprowadzane pojęcia, zagadnienia, terminy, sposób realizacji materiału	Opis oczekiwanych osiągnięć ucznia		Wymagania wynikające z podstawy programowej Uczeń:
			podstawowych Uczeń:	ponadpodstawowych Uczeń:	
R. Doroba <i>Bliżej filmu</i> , s. 314.	1. Flirt z X Muzą – narodziny filmu.	<ul style="list-style-type: none"> • Samodzielne odczytanie tekstu przez uczniów; • dyskusja na temat narodzin X Muzy; • praca z tekstem w oparciu o pytania zawarte w podręczniku; • wprowadzenie pojęć: kino nieme, 	<ul style="list-style-type: none"> • czyta ze zrozumieniem tekst; • wyszukuje w nim informacje; • zna i rozumie pojęcia: kino nieme, film dokumentalny, fabularny, futurystyczny, tworzywo filmowe; • korzystając ze wskazówek 	<ul style="list-style-type: none"> • sprawnie wyszukuje w tekście informacje na temat sztuki filmowej; • selekcjonuje materiał, sporządza notatkę poprawną pod względem merytorycznym i językowym; • redaguje sprawozdanie z elementami recenzji z obejrzanego 	<ul style="list-style-type: none"> • odbiera komunikaty pisane, mówione, w tym nadawane za pomocą środków audiowizualnych; • rozróżnia informacje przekazane werbalnie oraz zawarte w dźwięku i obrazie;

		<p>film dokumentalny, fabularny, futurystyczny, tworzywo filmowe;</p> <ul style="list-style-type: none"> • notatka. <p>Zadanie domowe Napisz sprawozdanie z elementami recenzji dowolnego filmu, który ostatnio obejrzałeś. Skorzystaj z informacji zawartych w podręczniku do kształcenia językowego, s. 165.</p>	<p>nauczyciela, sporządza notatkę;</p> <ul style="list-style-type: none"> • redaguje poprawne pod względem rzeczowym sprawozdanie z elementami recenzji z obejrzanego filmu. 	ostatnio filmu.	<ul style="list-style-type: none"> • wyszukuje w wypowiedzi potrzebne informacje oraz cytuje odpowiednie fragmenty tekstu; • porządkuje informacje w zależności od ich funkcji w przekazie; • rozróżnia gatunki radiowe i telewizyjne; • zna wybrane programy telewizyjne.
<p>E. Królikowska-Avis <i>Zanim pomyśl stanie się scenariuszem</i>, s. 319; R. Doroba <i>Etapy powstawania filmu</i>, s. 325; W. Kopaliński <i>Wiek telewizji</i>, s. 335; K. Żurawski <i>Technologia programu telewizyjnego</i>, s. 337; M. Braun-Gałkowska <i>Dziecko w świecie mediów</i>, s. 341.</p>	<p>2–5. Pojęcia i terminy związane ze sztuką filmową – opracujemy <i>Vademecum sztuki filmowej dla gimnazjalisty</i> (prezentacje multimedialne).</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Praca w grupach: przedstawiciele poszczególnych grup losują tematy do opracowania: <ol style="list-style-type: none"> 1. Jak powstaje scenariusz? – vademecum przyszłego scenarzysty. 2. Etapy powstawania filmu. 3. Słownik terminów związanych ze współczesnym kinem i telewizją. 4. Technologia programu telewizyjnego – jej wpływ na najmłodszych widzów; <ul style="list-style-type: none"> • uczniowie przygotowują prezentacje multimedialne, które na kolejnych zajęciach prezentują na forum klasy. <p>Zadanie domowe Wykonaj test z podręcznika do kształcenia literacko-kulturowego sprawdzający wiadomości dotyczące X Muzy, s. 346.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • potrafi pracować w grupie, realizując przydzielone mu zadanie; • gromadzi informacje na określony temat, dokonując ich selekcji; • prezentuje wyniki swojej pracy na forum klasy; • przygotowuje prezentację multimedialną na wyznaczony temat, dotyczącą sztuki filmowej. 	<ul style="list-style-type: none"> • wykazuje umiejętności organizacyjne, racjonalnie planuje pracę grupy i przydziela zadania w zależności od możliwości i predyspozycji uczniów; • gromadzi i selekcjonuje materiał przeznaczony do prezentacji; • wykonuje prezentację multimedialną i przedstawia ją klasie; • komentuje opracowany materiał. 	

Kształcenie językowe

I. Fonetyka i ortografia					
Treści nauczania Liczba godzin: 7	Proponowany temat lekcji	Wprowadzane pojęcia, zagadnienia, terminy; sposób realizacji materiału	Opis oczekiwanych osiągnięć ucznia		Wymagania wynikające z podstawy programowej Uczeń:
			podstawowych Uczeń:	ponadpodstawowych Uczeń:	
Upodobnienia fonetyczne pod względem dźwięczności (wewnątrzwyrazowe i międzywyrazowe); uproszczenia grup spółgłoskowych; wyrazy o podobnym brzmieniu i różnym znaczeniu.	1. Skąd się biorą różnice w wymowie i pisowni? 2. Czy warto znać znaczenie słów? Wyrazy o podobnym brzmieniu i różnym znaczeniu.	<ul style="list-style-type: none"> Przypomnienie pojęć z fonetyki – <i>głoska</i> a <i>litera</i>, klasyfikacja głosek, narządy mowy biorące udział w procesie artykulacji, funkcja wiązań głosowych – ich wpływ na artykulację głosek; omówienie zjawiska upodobnienia fonetycznego pod względem dźwięczności ze względu na jego kierunek (wsteczne i postępowe) oraz miejsce zachodzenia (wewnątrzwyrazowe i międzywyrazowe); wskazanie przyczyn różnic między zapisem ortograficznym i wymową wyrazów (ćwiczenia z podręcznika do kształcenia językowego, s. 8–12); wyjaśnienie mechanizmów powstawania uproszczeń grup spółgłoskowych poparte wykonywaniem ćwiczeń z podręcznika do kształcenia językowego (s. 14–15). 	<ul style="list-style-type: none"> zna podstawowe pojęcia z fonetyki wprowadzone w klasie I i potrafi z nich korzystać, wyjaśniając zjawiska fonetyczne; rozpoznaje zjawisko upodobnień pod względem dźwięczności – wewnątrzwyrazowych i międzywyrazowych, potrafi je wyjaśnić; wskazuje uproszczenia grup spółgłoskowych w omawianych przykładach, wyjaśnia przyczynę tego zjawiska; rozumie, z czego wynikają różnice w artykulacji i zapisie fonetycznym słów; ma świadomość konsekwencji, jakie wynikają z mylenia słów o podobnym brzmieniu i różnym znaczeniu, potrafi podać przykłady takich sytuacji. 	<ul style="list-style-type: none"> swobodnie posługuje się pojęciami i terminami z zakresu fonetyki wprowadzonymi w klasie I; potrafi omówić procesy fonetyczne zachodzące w języku; wie, jaki jest udział poszczególnych narządów mowy w procesie artykulacji; wyjaśnia, jakie mechanizmy językowe decydują o powstawaniu upodobnień wewnątrzwyrazowych i międzywyrazowych pod względem dźwięczności; prawidłowo klasyfikuje udźwięcznienia i ubezdźwięcznienia w upodobnieniach wewnątrzwyrazowych i międzywyrazowych oraz kierunek zjawisk fonetycznych; potrafi omówić przyczyny różnic fonetycznych w zapisie i artykulacji, przywołując liczne przykłady; wyjaśnia, jakie są konsekwencje mylenia wyrazów o podobnym brzmieniu i różnym znaczeniu, podaje liczne przykłady powyższego zjawiska. 	<ul style="list-style-type: none"> tworząc wypowiedzi, dąży do precyzyjnego wysławiania się; świadomie dobiera synonimy i antonimy dla wyrażenia zamierzonych treści.
Pisownia: - <i>u, ó</i> , - <i>ch, h</i> , - <i>rz, ż</i> , - <i>i, j</i> w odmianie rzeczowników rodzaju żeńskiego.	3. Trochę ortografii: kiedy pisać <i>ó</i> , a kiedy <i>u</i> ? 4. Ortograficzna <i>corrida</i> – zmagania z pisownią <i>ch</i> i <i>h</i> . 5. Walcz z bykami! Zasady pisowni <i>rz, ż</i> – powtórzenie wiadomości. 6. Pisownia <i>i, j</i> w odmianie rzeczowników rodzaju żeńskiego. 7. Z tarczą czy na tarczy? Dyktando sprawdzające.	<ul style="list-style-type: none"> Ortografia: pisownia wyrazów z <i>ó, u, ch, h, ż, rz</i>; pisownia <i>i, j</i> w odmianie rzeczowników rodzaju żeńskiego. 	<ul style="list-style-type: none"> potrafi wyjaśnić niektóre zjawiska ortograficzne związane z fonetyką; stara się nie popełniać błędów w pisowni wyrazów z <i>ó, u, ch, h, rz, ż</i>; zna pisownię <i>i, j</i> w odmianie rzeczowników rodzaju żeńskiego; pisząc, wykorzystuje znajomość zasad ortograficznych. 	<ul style="list-style-type: none"> nie popełnia błędów ortograficznych w zakresie pisowni wyrazów z <i>ó, u, ch, h, rz, ż</i>, pisowni <i>i, j</i> w odmianie rzeczowników rodzaju żeńskiego – wykorzystuje znajomość zasad ortograficznych; prawidłowo wyjaśnia wyżej wymienione zjawiska ortograficzne, wykorzystując wiedzę z zakresu ortografii. 	

II. Komunikacja językowa					
Treści nauczania Liczba godzin: 10	Proponowany temat lekcji	Wprowadzane pojęcia, zagadnienia, terminy, sposób realizacji materiału	Opis oczekiwanych osiągnięć ucznia		Wymagania wynikające z podstawy programowej Uczeń:
			podstawowych Uczeń:	ponadpodstawowych Uczeń:	
Komunikacja językowa i pozajęzykowa – mowa ciała; komunikatory (e-mail, GG, czat, blog, SMS); emotikon; znaki naturalne i umowne, kod językowy.	1. W jaki sposób ludzie się porozumiewają? 2. Jaka jest różnica między znakami naturalnymi i umownymi? 3. Dlaczego język jest systemem znaków? 4. Schemat komunikacji językowej.	<ul style="list-style-type: none"> Wprowadzenie pojęć <i>komunikacja językowa</i> i <i>pozajęzykowa, mowa ciała</i>; dyskusja na temat skuteczności różnych form komunikowania się; rola utartych gestów; nowoczesne formy komunikowania się: internet, komunikatory, emotikony. (podręcznik do kształcenia językowego, s. 32–36); podział znaków na naturalne i umowne; wprowadzenie terminu <i>piktogram</i>, przykłady piktogramów (podręcznik do kształcenia językowego, s. 41–42); wprowadzenie pojęć <i>kod językowy</i> i <i>język naturalny</i> (podręcznik do kształcenia językowego, s. 43–49); omówienie schematu komunikacji językowej: nadawca, odbiorca, komunikat, kod, kontekst – sytuacja komunikacyjna (podręcznik do kształcenia językowego, s. 50–59). 	<ul style="list-style-type: none"> wie, czym jest komunikacja językowa i metajęzykowa; potrafi wskazać przykłady takiego komunikowania się (np. gesty, mimika); podaje sposoby komunikowania się między ludźmi przy wykorzystaniu nowoczesnych środków technicznych; rozdziela znaki naturalne i umowne – podaje przykłady; zna i rozumie pojęcie <i>piktogram</i> – podaje przykłady piktogramów; posługuje się terminologią dotyczącą aktu komunikacji językowej; potrafi omówić funkcjonowanie schematu komunikacji językowej; wskazuje i wyjaśnia wpływ czynników zewnętrznych na proces komunikacyjny. 	<ul style="list-style-type: none"> posiada ogólną wiedzę na temat procesu komunikacji językowej; dobrze opanował pojęcia i terminy związane z procesem komunikacji – posługuje się nimi swobodnie, przywołując liczne przykłady na poparcie swojej wypowiedzi; prawidłowo klasyfikuje znaki naturalne i umowne; potrafi wskazać nowoczesne formy komunikowania się między ludźmi i określić ich rolę w procesie komunikacyjnym (obiektywnie ocenić plusy i minusy); potrafi omówić schemat komunikacji językowej R. Jacobsona, wykazując na przykładach, jakie czynniki mają wpływ na proces komunikacyjny; biegle posługuje się pojęciami: nadawca, odbiorca, komunikat, kod, kontekst, kanał komunikacyjny. 	<ul style="list-style-type: none"> przestrzega zasad etyki mowy w różnych sytuacjach komunikacyjnych, m.in. zna konsekwencje stosowania form charakterystycznych dla elektronicznych środków przekazywania informacji, takich jak: SMS, e-mail, czat, blog (ma świadomość niebezpieczeństwa oszustwa i manipulacji powodowanych anonimowością uczestników komunikacji w sieci, łatwego obrażania obcych, ośmieszania i zawstydzania innych wskutek rozpowszechniania obrazów przedstawiających ich w sytuacjach kłopotliwych, zna skutki kłamstwa, manipulacji, ironii); świadomie, odpowiedzialnie, selektywnie korzysta (jako odbiorca i nadawca) z elektronicznych środków przekazywania informacji, w tym z internetu.
Intencja wypowiedzi, akt mowy: zwroty powitalne i pożegnalne, przeprosiny, prośby, rady; funkcje komunikatów i ich budowa (rozkaz, prośba, regulamin, instrukcja, poradnik); cechy języka pisanego	5. Czy potrafimy się skutecznie porozumiewać? Intencja wypowiedzi. 6. Do czego służą komunikaty? Ich funkcje i budowa. 7. Jaka jest różnica między językiem mówionym a pisanym? 8. Warunki udanej komunikacji. 9. Praca klasowa. 10. Poprawa pracy klasowej.	<ul style="list-style-type: none"> Ćwiczenia wprowadzające do tematu; wyjaśnienie terminu <i>intencja wypowiedzi</i>; rodzaje intencji wypowiedzi (podręcznik do kształcenia językowego, s. 60–61); akt mowy i jego rodzaje (powitanie, pożegnanie, prośba, żądanie, odmowa); ćwiczenia w grupach na 	<ul style="list-style-type: none"> rozumie, czym jest intencja wypowiedzi; potrafi wskazać różne intencje wypowiedzi i przyporządkować je do określonych sytuacji komunikacyjnych; zna i rozumie pojęcie <i>akt mowy</i>; podaje różnorodne przykłady aktów mowy (np. powitanie, pożegnanie, prośba), wskazując 	<ul style="list-style-type: none"> wykazuje uporządkowaną wiedzę na temat zasad komunikacji językowej; jest świadomy zabiegów stylistycznych, leksykalnych, składniowych służących wyeksponowaniu określonej intencji wypowiedzi – potrafi podać liczne przykłady; prawidłowo klasyfikuje rodzaje aktów mowy, podając ich 	<ul style="list-style-type: none"> stosuje zasady etykiety językowej – wie, w jaki sposób zwracać się do rozmówcy w zależności od sytuacji i relacji, łączącej go z osobą, do której mówi (dorosły, rówieśnik, obcy, bliski); zna formuły grzecznościowe; zna konwencje językowe zależne od środowiska (np. sposób zwracania się do

i mówionego (oficjalnego i nieoficjalnego); warunki dobrej komunikacji.		podstawie materiału zawartego w podręczniku do kształcenia językowego (s. 62–71) – każda grupa przygotowuje inny rodzaj aktu mowy, podaje jego cechy charakterystyczne oraz typowe dla niego środki językowe; • funkcje komunikatów (podręcznik do kształcenia językowego, s. 72–76); • wskazanie różnic między językiem mówionym i pisaniem na podstawie ćwiczeń zawartych na stronach 77–81 (podręcznik do kształcenia językowego); • język mówiony oficjalny i nieoficjalny (sporządzenie tabelki porównawczej); • omówienie zasad udanej komunikacji między nadawcą i odbiorcą (podręcznik do kształcenia językowego, s. 83–86).	charakterystyczne cechy omawianego aktu mowy oraz typowe dla niego środki językowe, stylistyczne i konstrukcje składniowe; • nazywa funkcje komunikatów; • dostrzega różnice między językiem mówionym i pisaniem; • zna i rozumie pojęcia: język mówiony i pisany oficjalny i nieoficjalny (samodzielnie analizuje i selekcjonuje wiadomości, zapisując je w tabeli); • potrafi wskazać zasady dobrego i skutecznego komunikowania się.	charakterystyczne cechy; • świadomie i refleksyjnie używa języka; • wskazuje funkcje komunikatów; • dostrzega różnice między językiem mówionym i pisaniem w sytuacjach oficjalnych i nieoficjalnych; • sprawnie wskazuje różnice między językiem mówionym a pisaniem; • umiejętnie komunikuje się w różnych sytuacjach, wykorzystując z pełną świadomością zasady dobrego i skutecznego komunikowania się.	nauczyciela, lekarza, profesora wyższej uczelni); • ma świadomość konsekwencji używania formuł niestosownych i obraźliwych; • rozpoznaje cechy kultury i języka; • sprawnie posługuje się oficjalną i nieoficjalną odmianą polszczyzny; • zna granice stosowania slangu młodzieżowego; • odbiera komunikaty pisane, mówione, w tym nadawane za pomocą środków audiowizualnych – rozróżnia informacje przekazane werbalnie oraz zawarte w dźwięku i obrazie.
---	--	--	---	---	--

III. Fleksja i składnia					
Treści nauczania Liczba godzin: 11	Proponowany temat lekcji	Wprowadzane pojęcia, zagadnienia, terminy, sposób realizacji materiału	Opis oczekiwanych osiągnięć ucznia		Wymagania wynikające z podstawy programowej Uczeń:
			podstawowych Uczeń:	ponadpodstawowych Uczeń:	
Imiesłowy przymiotnikowe czynne i bierne oraz przysłówkowe współczesne i uprzednie; pisownia partykuły przeczącej <i>nie</i> z imiesłowami.	1. Pochodne czasowników, czyli imiesłowy. 2. Trochę ortografii: jak piszemy imiesłowy przymiotnikowe i przysłówkowe? 3. Co pamiętamy o imiesłowach? Powtórzenie i utrwalenie wiadomości.	• Ćwiczenia wprowadzające – wyjaśnienie pochodzenie imiesłowów (podręcznik do kształcenia językowego, s. 88–90); • klasyfikacja imiesłowów przymiotnikowych i ich właściwości (podręcznik do kształcenia językowego, s. 89–92); • klasyfikacja imiesłowów przysłówkowych (podręcznik do kształcenia językowego, s. 92–94); • pisownia partykuły przeczącej	• potrafi podzielić imiesłowy na przymiotnikowe i przysłówkowe; • zna ich charakterystyczne końcówki; • wie, że imiesłowy pochodzą od czasowników; • odróżnia imiesłowy od przymiotników; • wskazuje właściwości fleksyjne i funkcje składniowe imiesłowów; • zna i stara się poprawnie stosować zasady ortograficzne dotyczące pisowni partykuły	• wie, że imiesłowy są pochodną czasownika; • prawidłowo je klasyfikuje i rozpoznaje; • wskazuje ich właściwości fleksyjne – imiesłowy przymiotnikowe – i afleksyjne – imiesłowy przysłówkowe; • rozpoznaje funkcje składniowe imiesłowów; • dobrze zna zasady pisowni partykuły <i>nie</i> z imiesłowami – nie popełnia błędów w zapisie; • sprawnie wskazuje imiesłowy w tekście, odróżnia je od	• przekształca części zdania pojedynczego w zdania podrzędne i odwrotnie; • przekształca konstrukcje strony czynnej w konstrukcje strony biernej i odwrotnie; • zamienia formy osobowe czasownika na imiesłowy i odwrotnie – ze świadomością ich funkcji i odpowiednio do celu całej wypowiedzi; • zamienia mowę niezależną na zależną; • wprowadza do wypowiedzi partykuły, rozumiejąc ich rolę

		<p><i>nie</i> z imiesłowami przymiotnikowymi i przysłówkowymi, ćwiczenia (podręcznik do kształcenia językowego, s. 95–98);</p> <ul style="list-style-type: none"> • usystematyzowanie wiadomości o imiesłowach; • kartkówka (umiejętność rozpoznawania imiesłówów, pisownia imiesłówów). 	<p>przeczącej <i>nie</i> z imiesłowami.</p>	<p>przymiotników.</p>	<p>w modyfikowaniu znaczenia składników wypowiedzi.</p>
<p>Zdanie złożone współrzędnie (łączone, rozłączne, przeciwstawne, wynikowe); zdanie złożone podrzędnie (podmiotowe, orzecznikowe, przydawkowe, dopełnieniowe, okolicznikowe); funkcje części mowy w zdaniu; interpunkcja zdania złożonego współrzędnie i podrzędnie.</p>	<p>4. W królestwie składni. Rodzaje zdań złożonych współrzędnie. 5. Przypomnienie wiadomości o rodzajach zdań złożonych podrzędnie. 6. Mistrzostwa klasy w klasyfikowaniu zdań złożonych podrzędnie. 7. Składniowy miszmasz – ćwiczymy umiejętność klasyfikowania zdań złożonych współrzędnie i podrzędnie. 8. Jaką funkcję pełnią poszczególne części mowy w zdaniu – przypomnienie wiadomości. 9. Przygotowanie do pracy klasowej ze składni. 10. Praca klasowa ze składni. 11. Poprawa pracy klasowej.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Ćwiczenia wprowadzające – przypomnienie pojęć z zakresu składni: wypowiedzenie, równoważnik zdania, oznajmienie, zdanie pojedyncze, zdanie złożone; • zdanie złożone współrzędnie; • klasyfikacja zdań złożonych współrzędnie i ich wykresy; • interpunkcja zdania złożonego współrzędnie, ćwiczenia – podręcznik do kształcenia językowego, s. 101–106; • przypomnienie wiadomości o zdaniu złożonym podrzędnie; • wprowadzenie wiadomości o zdaniu podrzędnym podmiotowym i orzecznikowym (ćwiczenia w podręczniku do kształcenia językowego, s. 107–110); • ćwiczenia w poprawnej klasyfikacji zdań złożonych podrzędnie; • interpunkcja zdań złożonych podrzędnie (podręcznik do kształcenia językowego, s. 112–118); • przypomnienie wiadomości o funkcjach składniowych części mowy – praktyczne ćwiczenia w rozpoznawaniu funkcji składniowych części mowy (podręcznik do kształcenia językowego, 	<ul style="list-style-type: none"> • zna podstawowe pojęcia z zakresu składni (<i>zdanie, równoważnik zdania, wypowiedzenie, oznajmienie</i>); • dostrzega różnice między zdaniem pojedynczym i zdaniem złożonym; • wie, jak zbudowane jest zdanie złożone współrzędnie; • rozróżnia typy zdań współrzędnie złożonych i potrafi prawidłowo sporządzić ich wykresy; • zna zasady interpunkcji zdania złożonego współrzędnie i stara się je poprawnie zastosować w praktyce; • wie, jak zbudowane jest zdanie złożone podrzędnie; • zna rodzaje zdań złożonych podrzędnie i stara się poprawnie sporządzić ich wykresy; • zna zasady interpunkcji zdania złożonego podrzędnie – stara się je poprawnie stosować w praktyce; • wie, jaką funkcję pełnią w zdaniu najważniejsze części mowy, potrafi wskazać podmiot, orzeczenie, przydawkę, okolicznik, dopełnienie. 	<ul style="list-style-type: none"> • bardzo dobrze opanował wiadomości i umiejętności z zakresu składni omawiane w klasie I gimnazjum; • biegle posługuje się poznaną terminologią z zakresu składni; • poprawnie klasyfikuje zdania złożone współrzędnie i podrzędnie; • sporządza wykresy zdań złożonych współrzędnie i podrzędnie; • zna i poprawnie stosuje w praktyce zasady interpunkcji zdania złożonego współrzędnie i podrzędnie; • prawidłowo wskazuje, jaką funkcję składniową pełnią poszczególne części mowy; • zna pojęcie <i>obudowa</i> (wyrazy, które nie pełnią żadnych funkcji składniowych); • bez problemu przekształca różnorodne konstrukcje składniowe (zdania pojedyncze w złożone i odwrotnie, zamieniając na przykład podmiot na dopełnienie). 	<ul style="list-style-type: none"> • rozróżnia rodzaje zdań złożonych podrzędnie i współrzędnie, imiesłowowe równoważniki zdań, zdania bezpodmiotowe oraz rozumie ich funkcje w wypowiedzi; • rozpoznaje w zdaniach i w równoważnikach zdań różne rodzaje podmiotów, orzeczeń, dopełnień, okoliczników oraz przydawkę – rozumie ich funkcje; • wykorzystuje wiedzę o składni w stosowaniu reguł interpunkcyjnych; • stosuje średnik.

		s. 119–124); • powtórzenie omówionego materiału z zakresu składni i praca klasowa.			
--	--	---	--	--	--

IV. Słownictwo i słotwórstwo					
Treści nauczania Liczba godzin: 8	Proponowany temat lekcji	Wprowadzane pojęcia, zagadnienia, terminy, sposób realizacji materiału	Opis oczekiwanych osiągnięć ucznia		Wymagania wynikające z podstawy programowej Uczeń:
			podstawowych Uczeń:	ponadpodstawowych Uczeń:	
Homonimy, wyrazy wieloznaczne; synonimy (wyrazy bliskoznaczne), antonimy; wyrazy zapożyczone, internacjonalizmy; neologizmy (znaczeniowe, słotwórcze, frazeologiczne, artystyczne); wyrazy pokrewne.	1. Jaka jest różnica między homonimem i wyrazem wieloznacznym? Ich funkcja w języku. 2. Do czego służą synonimy i antonimy? 3. Rodzaje zapożyczeń w języku polskim. 4. Język jest zjawiskiem żywym – o roli neologizmów.	<ul style="list-style-type: none"> • Ćwiczenia wprowadzające; • wyjaśnienie pojęcia homonim (można też podać i wyjaśnić pojęcie homofon (podręcznik do kształcenia językowego, s. 126–127); • różnica między wyrazem wieloznacznym a homonimem – praktyczne ćwiczenia (podręcznik do kształcenia językowego, s. 128–129); • funkcje homonimów i wyrazów wieloznacznych w języku; • wyrazy bliskoznaczne (synonimy) – definicje, ćwiczenia praktyczne (podręcznik do kształcenia językowego, s. 130–132); • wprowadzenie pojęcia antonim – ćwiczenia praktyczne (podręcznik do kształcenia językowego, s. 133–134); • przyczyny pojawiania się zapożyczeń w języku polskim, rodzaje zapożyczeń, funkcja zapożyczeń; • skutki nadużywania zapożyczeń (podręcznik do kształcenia językowego, s. 135–138); • funkcja internacjonalizmów (podręcznik do kształcenia językowego, s. 139–140); • wprowadzenie pojęcia 	<ul style="list-style-type: none"> • zna i rozumie pojęcie homonim; • potrafi wskazać przykłady homonimów; • dostrzega różnicę między homonimem i wyrazem bliskoznacznym; • określa funkcje homonimów i wyrazów bliskoznacznych w języku; • zna i rozumie pojęcia: wyraz bliskoznaczny (synonim), antonim, zapożyczenie, internacjonalizm; • potrafi korzystać ze słownika wyrazów bliskoznacznych, zna jego budowę; • podaje przykłady wyżej wymienionych terminów, wskazuje przykłady zapożyczeń z różnych języków (anglicyzmy, rusycyzmy, germanizmy, łatinizmy) na podstawie ćwiczeń przygotowanych przez nauczyciela; • zna pojęcie neologizm; • klasyfikuje neologizmy; • wyszukuje w tekście neologizmy i stara się je poprawnie sklasyfikować. 	<ul style="list-style-type: none"> • w bardzo dobrym stopniu opanował zagadnienia z zakresu leksykologii dotyczące homonimów, homofonów, wyrazów wieloznacznych, wyrazów bliskoznacznych, antonimów, zapożyczeń, internacjonalizmów, neologizmów; • prawidłowo je klasyfikuje i omawia; • wyszukuje przykłady takich zjawisk leksykalnych w tekście; • ma świadomość wpływu zapożyczeń na język polski – potrafi samodzielnie dokonać oceny tego zjawiska; • rozumie, że język jest zjawiskiem żywym i ulega nieustannej ewolucji, dostrzega procesy ewolucyjne języka, wskazując przykłady neologizmów językowych i poprawnie je klasyfikując. 	<ul style="list-style-type: none"> • dostrzega zróżnicowanie słownictwa – rozpoznaje słownictwo ogólnonarodowe i słownictwo o ograniczonym zasięgu; • rozpoznaje wyrazy rodzime i zapożyczone (obce) – rozumie ich funkcję w tekście; • tworząc wypowiedzi, dąży do precyzyjnego wysławiania się; • świadomie dobiera synonimy i antonimy dla wyrażenia zamierzonych treści.

		<p><i>neologizm</i>, wyjaśnienie przyczyn powstawania neologizmów;</p> <ul style="list-style-type: none"> • klasyfikacja neologizmów (znaczeniowe, słotwórcze, frazeologiczne, artystyczne) – ćwiczenia w prawidłowym klasyfikowaniu i rozpoznawaniu frazeologizmów (podręcznik do kształcenia językowego, s. 141–144). 			
<p>Wyraz podstawowy, pochodny; temat słotwórczy, formanty słotwórcze; wyrazy pokrewne – rodzina wyrazów, rdzeń, rdzeń oboczny; wymiana głosek, oboczność.</p>	<p>5. Przypomnienie podstawowych wiadomości z zakresu słotwórstwa. Tworzenie wyrazów pokrewnych.</p> <p>6. Drzewka słotwórcze jak klocki lego. Ćwiczenia.</p> <p>7. Praca klasowa z zakresu słownictwa i słotwórstwa.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Powtórzenie wiadomości z zakresu słotwórstwa z klasy I (wyraz podstawowy, pochodny, temat słotwórczy, formanty); • rodzina wyrazów, wyrazy pokrewne – ćwiczenia wprowadzające (podręcznik do kształcenia językowego, s. 145); • wprowadzenie pojęć <i>rdzeń</i> i <i>rdzeń oboczny</i>, wskazywanie oboczności zachodzących w rdzeniu – ćwiczenia (podręcznik do kształcenia językowego, s. 146); • drzewka słotwórcze – podręcznik do kształcenia językowego, s. 147 oraz ćwiczenia przygotowane przez nauczyciela; • powtórzenie wiadomości z zakresu słotwórstwa i przygotowanie do pracy klasowej; • praca klasowa. 	<ul style="list-style-type: none"> • zna podstawowe pojęcia z zakresu słotwórstwa (<i>wyraz podstawowy, pochodny, temat słotwórczy</i>); • potrafi nazwać typy formantów (przedrostek, przyrostek, wrostek) i wskazać je w wyrazach pochodnych; • potrafi utworzyć rodzinę wyrazów; • zna i rozumie pojęcia: <i>wyrazy pokrewne, rdzeń, rdzeń oboczny, oboczność</i>; wskazuje je w analizowanych przykładach; • sporządza proste wykresy słotwórcze podanej rodziny wyrazów, zaznaczając temat słotwórczy, oboczności, formanty. 	<ul style="list-style-type: none"> • zna wprowadzone w klasie I i II terminy z zakresu słotwórstwa; • swobodnie wykorzystuje wiedzę teoretyczną, wyjaśniając zjawiska z zakresu morfologii; • prawidłowo klasyfikuje wyrazy podstawowe, pochodne, wyodrębniając w nich rdzenie, wskazując oboczności i nazywając je (samogłoskowa, spółgłoskowa, ilościowa, jakościowa); • prawidłowo sporządza drzewka słotwórcze, zaznaczając tematy słotwórcze, oboczności, formanty. 	<ul style="list-style-type: none"> • rozpoznaje temat słotwórczy i formant w wyrazach pochodnych; • wskazuje funkcje formantów w nadawaniu znaczenia wyrazom pochodnym.